MIRKO GLOJNARIĆ:

MASONERIJA U HRVATSKOJ

MIRKO GLOJNARIĆ:

MASONERIJA U HRVATSKOJ

Cijena 40 dinara

ZAGREB, SIJEČANJ 1941.

TISAK: HRVATSKI TISKARSKI ZAVOD D. D. — ZAGREB

Predgovor

Tko je barem donekle upućen u slobodno zidarstvo, njegove tajne, kao i u podzemne akcije mračne Adoniramove družbe, taj će lako shvatiti, kako je teško boriti se protiv ove mafije. Mnogi su pokušali, ali nitko nije uspio u borbi protiv njih. Možda jedan dio neuspjeha leži i u tome, što se nitko nije pojavljivao pod svojim imenom i jamčio svojim potpisom za sve ono, što je iznio, već su se gotovo svi, koji su pisali o slobodnim zidarima, skrivali pod raznim pseudonima.

Sigurno je, da bi oni stradali! Prijašnjih godina bili su masoni mnogo moćniji nego danas, pa se medju gradjanima spominjalo ime po kojeg slobodnog zidara jedino u četiri oka, izmedju četiri zida, šaptom. Kad bi slobodni zidari saznali, da je koji od hrvatskih privrednika njihov istaknuti protivnik, pobrinuli bi se u veoma kratko vrijeme, da mu unište kredit, da izgubi najjače mušterije i da konačno likvidira. Njima je to bilo moguće, jer su u njihovom krugu bili tvorničari, trgovci, moćni predstavnici kapitala, te najviši državni funkcionari, kojima je zaista bilo moguće učiniti sve, što su htjeli.

Isto bi tako stradao i svaki činovnik ili privatni namještenik, ako je bio protivnik masona. Oni su već našli kanale, kojima su došli do poslodavca toga čovjeka i njegovo je mjesto veoma brzo bilo — prazno.

Pa čak i posve neovisni gradjani, koji nisu bili ni privrednici, ni činovnici stradali su takodjer, ako se saznalo, da slobodno zidarstvo za njih predstavlja samo mračne tipove. Slobodni zidari našli su veze: u poreznom uredu. Ako je takav gradjanin posjedovao kuću ili zemljište, pobrinuli su se takodjer, da ne dobije nikakvu koncesiju od grada ili države, a i na redarstvu su imali velikih prijatelja, koji su se odmah odazvali, da kojeg gradjanina proglase antidržavnim elementom ili sličnim.

Njihove veze funkcionirale su savršeno, pa je i uspjeh svake akcije protiv njihovih neprijatelja bio posve siguran.

Ali, masonerija se počela komešati, čim je u Njemačkoj došao na vlast Adolf Hitler. Sa slobodnim zidarima bilo je u Njemačkoj tada svršeno kao i sa Židovima, pa je postojala opasnost da bi se taj pokret protiv slobodnih zidara mogao proširiti i preko granica Njemačke. Posve je razumljivo, da su u svim europskim narodima postojali svi preduvjeti za takav pokret, jer je masone-

rija predstavljala uvijek vladajuću kliku ne samo u političkom, nego i u ekonomskom pogledu.

Zaista, prošla godina bila je kobna za masoneriju u Europi. Raspuštene su lože u Slovačkoj, Češkoj, Poljskoj, Rumunjskoj, Bugarskoj, Madjarskoj i mnogim drugim zemljama. A razrušeno je konačno i gnijezdo slobodnog zidarstva u Parizu, čim su njemačke čete ušle u grad. Danas, kad je masonska loža pretvorena u muzej i dozvoljeno gradjanstvu da vidi, što se sve nalazilo medju zidovima masonskog hrama, Francuzi stoje od jutra do mraka pred tom zgradom i zgražaju se nad onim što vide u njoj. Tek sada vidi plemeniti, divni i kulturni francuski narod, tko ga je natjerao u rat i za čije se interese iskrvario. Tko bi bio likvidirao tu mafiju u kojoj su bili udruženi probisvijeti, varalice, defraudenti i nitkovi, da nije došlo do rata?

Pod konac 1940. godine, kad se nesumnjivo pokazalo, da je njemački utjecaj na Europu, obzirom na slobodne zidare veoma velik, odlučili su se i oni državnici, koji su tolerirali masoneriju, da donesu zaključke o raspuštanju loža.

U Hrvatskoj su takodjer raspuštene lože, ali uredba o njihovom raspuštanju nije bila dosta oštra. Slobodni zidari su unaprijed znali za te mjere, pa su se i pripremili na njih. Sav materijal, koji je od velike političke važnosti i iz kojeg bi se moglo mnogo toga saznati, a pogotovo iz vremena diktature — kad je hrvatski narod bio najteže podjarmljen — masoni su sakrili

Ništa od ogromnog materijala nije pronadjeno. Redarstvenici su ustanovili tek članove pojedinih loža i zaplijenili stvari, koje su od manje važnosti. A sami slobodni zidari ostali su na položajima, pa čak i u državnoj službi, gdje zauzimaju veoma važne upravno-političke položaje. Drugim riječima, htjelo se, da bude »vuk sit i koza cijela«. Medjutim, morat će se ipak jednoga dana otvoreno odgovoriti: za ili protiv masonerije!

Kad sam najavio predavanje o »Masoneriji u Hrvatskoj«, koje sam trebao održati u dvorani Radničke komore, zagrebačko redarstvo je to predavanje zabranilo. Odluku o zabrani motiviralo je redarstvo time, da se uopće nikakva predavanja ne mogu održavati na temelju naredbe, koju je potpisao ban Hrvatske. Medjutim, poslije toga su održana mnoga javna predavanja na kojima je bilo na tisuće ljudi, što je dokaz, da: »Quod licet Jovi, non licet bovi ...« Da sam slučajno najavio predavanje o pticama pjevicama i da je na to predavanje došlo deset tisuća ljudi, posve je sigurno, da ono ne bi bilo zabranjeno.

Osam dana kasnije najavio sam predavanje o »Današnjoj Njemačkoj«, te o »Podzemnoj akciji masonerije protiv III. Reicha«. I to predavanje bilo je zabranjeno s istim obrazloženjem. Dakle, o masoneriji se u Hrvatskoj još ne može javno govoriti. Pa čak ni o njemačkoj masoneriji. Aluzija bi bila očita, a toga su se mnogi bojali.

Tada su počela stizati prijeteća pisma. Neka od njih bila su pisana srpsko-hrvatsko-njemačko-madjarskim jezikom, što je bio dokaz, da ih nisu pisali Hrvati. A jedno takvo pismo bilo je potpisano čak i ovako: »Horvat is lika«. Svih tih prijetnja nisam se nikada bojao, jer sam više nego siguran, da u ovome pitanju dijele sa mnom mišljenje ne samo svi gradjani Hrvati, nego i čitav hrvatski seljački narod. Najlakše je pronaći ubojicu, koji će za novac ispaliti nekoliko hitaca i time osloboditi slobodne zidare od kompromitiranja. Ali, ja se uvijek držim savjeta, koje mi je dao jedan seljak: »Bolje je, da ti jedeš pasje meso, nego pas tvoje . . .«

Hrvatski seljački narod uvijek se borio protiv mračnih sila, koje su ga ugnjetavale, pa sada vjeruje, da je došlo vrijeme, kad će te sile biti potpuno uništene.

Hrvatsko narodno vodstvo, koje sačinjava predsjednik dr. Vladko Maček, podpredsjednik ing. August Košutić i tajnik dr. Juraj Krnjević, veoma dobro znade za nastojanja hrvatskog naroda i posve je sigurno, da će i u tome pitanju — kao u svim pitanjima do sada — zauzeti isto stanovište, kao i čitav hrvatski narod. Upravo zbog toga povjerenje hrvatskoga naroda prema narodnome vodstvu ne će nikada biti pokolebano.

MIRKO GLOJNARIĆ

LEGENDA O ZIDANJU SALAMONOVA HRAMA

Slobodno zidarstvo u čitavom svijetu osniva se na principima zidanja Salamonovog hrama, koga je — kako jedna legenda kaže — zidao Adoniram ili Adon Hiram. Historijski nije dokazano, da li je to točno, ali su slobodni zidari uzeli upravo zidanje Salamonovog hrama kao temelj rada. Cilj slobodnog zidarstva je, kako se to medju članovima kaže, obnovljenje Salamonovog hrama.

Legenda o tome hramu kaže, da je poduzetnik zidanja bio Salamon, a tirski kralj Hiram poslao je Salamonu jednoga od najboljih graditelja i prvog slobodno-zidarskog majstora Adonirama. Uz njega poslao je tirski kralj Hiram Salamonu i druge zidare te veliki dio gradjevnog materijala. Čim se počelo s gradnjom, Adoniram je od Salamona dobio tajnu lozinku, koju su još jedino pored njega mogli znati njegovi majstori. Ta je lozinka glasila: Jehova. Ovo ime židovskoga boga nisu Židovi inače ni u jednoj prilici smjeli izgovoriti. Prema tome ono je uzeto sigurno zato, da bi ta lozinka čuvala u najvećoj tajnosti. Medjutim tri nezadovoljna pomoćnika na gradnji Salamonovog hrama htjeli su svakako doznati, kako ta lozinka glasi, pa su navalili na Adonirama, da im je oda. Medjutim, on tu tajnu nikako nije htio izdati, pa su mu se pomoćnici zaprijetili, da će ga ubiti. Jedne se večeri konačno i to dogodilo. Kad je Adoniram htio izići na južna vrata zapriječio mu je put jedan pomoćnik, koji ga je udario, jer Adoniram nije htio reći lozinku. To isto se dogodilo i na sjevernim i na istočnim vratima, kroz koja je Adoniram htio proći, a gdje ga je čekao po jedan pomoćnik. Konačno su ga na istočnim vratima pomoćnici ubili. Njegovo su tijelo zakopali nedaleko hrama. Kad su ih uhvatili, Salamon ih je kaznio tako, da su im iščupali srce i utrobu, presjekli grkljan i rastrgali čitavo tijelo, ali Adoniramovo tijelo nije se moglo naći sedam dana, pa je u potragu za njim pošlo više majstora. Tri majstora našla su konačno Adoniramov grob te dozvali ostale, da ga iskopaju iz groba. Oni su bili posve sigurni, da je Adoniram ubijen vjerovatno zato, što je izdao lozinku, pa su se dogovorili, da će buduća lozinka na gradnji Salamonovog hrama biti ona riječ, koju prvu izgovore kad iskopaju mrtvo tijelo. Kad su Adoniramovo tijelo izvadili iz groba jedan ga je od majstora primio za prst, ali mu je meso s prsta ostalo u ruci. Drugi majstor je takodjer uhvatio za jedan prst, pa mu je u ruci ostala koža, a kad je treći majstor uhvatio Adonirama za ruku otpalo mu je sve meso od kostiju. Ni jedan od majstora nije mogao podignuti njegovo tijelo, pa je prvi od njih rekao: »Menah belah« ili »mac benac« što znači:

»Meso otpada s kostiju« ili »Tijelo se raspada«. Te riječi su od tada postale lozinkom zidarskih majstora, koji su lozinku ostalim majstorima šapnuli na uho, kako je ne bi nitko od nepozvanih mogao čuti.

Salamon je dao prirediti osobito svečan sprovod ovom prvom graditelju Adoniramu, a na lijes je dao pribiti ploču u obliku pravilnog trokuta i na njoj napisati slova: »J. H. V. H.«

Upravo zbog toga nalazimo u slobodno-zidarskim ložama čovječje kosture i lubanje, kraj kojih slobodni zidari razmišljaju o ništavosti života na ovome svijetu te gledaju s mnogo nade u drugi život, koji će biti na vječnom Istoku. Ovo je čisto židovska legenda, pa je to — da se ona vjerno čuva i spominje u svim slobodno-zidarskim ložama, a ne samo u onima u kojima se nalaze Židovi — dokazom, da slobodno zidarstvo i dalje u duhu gradi Salamonov hram, koji će postati mjesto za vječno prebivanje božanstva. Dakako u tome hranu ne će onda prebivati Isus Krist, već Jehova. Odatle svi historici stvaraju zaključak, da se slobodno zidarstvo temelji na čisto židovskim principima, a sam Ludendorff je čak ustvrdio, da slobodno zidarstvo ima cilj stvoriti »umjetnoga Židova«.

POČETAK SLOBODNOG ZIDARSTVA

Korjen slobodnog zidarstva seže još na početak XVII. stoljeća, a utemeljio ga je uz suradnju i pod utjecajem Židova Ascanola 1604. godine engleski kancelar Francis Bacon. Prva slobodno-zidarska loža osnovana je 1717. godine, dok je prvi slobodno-zidarski ustav bio potvrdjen 1720. godine. Taj ustav nazvan je konstitucija. Godine 1717. osnovane su u Londonu četiri lože, a nakon toga Velika Loža pod čijoj su se zaštitom te lože nalazile Interesantna su imena tih loža: jedna se zvala »Guska i roštilj« jer se sastajala u gostionici, koja je nosila to ime. Ostale lože su se sastajale u gostionici »Kruni« zatim u gostionici »Rimljanu i grožđju« i gostionici »Jabukovo stablo«. Godine 1723. objavljena je Andersenova slobodno-zidarska konstitucija u kojoj se govori o dužnostima i pravima bratstva, te se ta konstitucija smatra glavnim ustavom svega slobodnog zidarstva Iz Engleske je slobodno zidarstvo prešlo preko kanala u Francusku gdje se udaljilo od idealnoga rada u ložama, pa je obzirom na to, što su se u ložama u glavnome sastajali ljudi, koji su bili željni velike zarade, a osim toga su i stvarali kojekakve političke intrige pretvorili slobodno-zidarske sastanke u obične spekulativne dogovore. Prvi slobodni zidar bio je svakako Montesquieu, zatim de Gouffiera, koji su bili primljeni u jednu londonsku ložu 1730. godine Prva loža u Parizu osnovana je u hotelu »Bussy«. Tada su u ložu primljen samo najveći državnici neki vojvode i t. d Mnogi Francuzi su se slobodnim zidarima ismjehivali i nazivali slobodno zidarstvo igračkom, koja je Francuze zabavljala u ono vrijeme, kad

su Englezi već bili došli u Kitaj. Godine 1767. osnovane su lože u Pekingu, Tien Tsinu, Nan Kingu i t. d.

Predaleko bismo došli, kad bi iznijeli sve pojedinosti o osnivanju masonskih loža i njihovom prvom radu u Engleskoj i Francuskoj. Nije nam namjera da govorimo previše o historiji slobodnog zidarstva, mi to rado prepuštamo njihovim historičarima, već nam je svrha, da u glavnim crtama prikažemo početak slobodnog zidarstva, te da kasnije predjemo na osnivanje prvih loža u Hrvatskoj.

Još prije Francuza osnovana je prva loža u Pragu, a zatim u Madridu, te u Irskoj, onda u Firenzi, Bostonu, Haagu, u Rimu i Lisabonu. Tek 1740 godine osnovana je prva loža u Hamburgu, dvije godine kasnije u Frankfurtu, zatim u Beču i drugim njemačkim gradovima.

U Hrvatskoj osnovana je prva loža 1769. godine.

Ta »Kraljevska umjetnost« došla je k nama iz Njemačke isto onako, kao što je došla iz Engleske u Francusku.

Prvi su ušli u slobodno-zidarske redove hrvatski časnici za vrijeme sedmogodišnjeg rata 1756. do 1763., pa je osnovana 1769. glinska loža »Zur Kriegsfreundschaft«, a medju prvim članovima bio je mladi pukovnik grof Ivan Drašković,

čije ime nosi danas jedna od loža u Zagrebu. Lože su zatim osnovane i u nekim drugim gradovima, gdje se nalazila vojska. Osobito su niknule slobodno-zidarske lože u Hrvatskoj za vrijeme dolaska Francuza u Dalmaciju, Istru i Kranjsku, jer su za Napoleonovim četama išli i trgovci od kojih je većina bilo Židova a svakome je onda jasno, kako je došlo do osnivanja loža. Ali kad su se Francuzi povukli iz Hrvatske.

gradjanstvo je u Karlovcu dalo oduška svojoj mržnji prema tajnim slobodno-zidarskim ložama, pa je ogromno mnoštvo svijeta navalilo u ložu u Karlovcu i potpuno je razorilo.

Dakako, da je to slobodne zidare jako prestrašilo, pa se na neko vrijeme s akcijom za osnivanje loža prestalo. Tek nakon sto godina bila je u Sisku održana prva skupština slobodnih zidara, čime je ponovno počelo slobodno zidarstvo s radom. Loža u Sisku zvala se tada »Zur Nechstenliebe«, a udario joj je temelj glavni agent dunavskog parobrodarskog društva Feigel. Kad se Feigel konačno iz Hrvatske odselio u Beč i sisačka se loža morala preseliti u Zagreb, gdje je osnovana 1892 godine loža »Hrvatska vila«, kojoj je bio starješina dr Ivan Bojničić, poznati masonski historičar On je stupio prvi put medju slobodne zidare u Budimpešti. Uz njega su bili još u loži Antun Schlesinger dr Adolf Mihalić, Davorin Trstenjak, Andrija Mandrović i mnogi drugi U Zagrebu je tada bilo oko 90 masona

Godine 1909 odlučeno je, da se u Zagrebu sagradi slobodno-zidarski hram

Planove je izradio Ignac Fischer, a veliki meštar lože bio je urar Bulvan iz Ilice. Zidanje toga hrama dovršeno je koncem 1911. godi-

ne. Ta loža, koja se kasnije nazvala hrvatskim imenom »Ljubav bližnjega«, a koja je imala svoje sjedište u prvom slobodno-zidarskom hramu u Mošinskoga ulici, dala je poticaja, da su se nakon toga priključili slobodnim zidarima i mnogi drugi gradjani, kojima su bili u prvom redu pred očima njihovi materijalni interesi, pa je tako kasnije iskrsnulo i nekoliko drugih loža, čiji se broj do današnjega dana jako umnožio.

MASONI U SVJETSKOM RATU

Slobodni zidari išli su uvijek za tim, da stvaraju nemire i revolucije, jer su mislili, da će nakon velikih krvarenja odmah doći njihovo vrijeme u kojem će onda oni biti gospodari situacije i vladati nad svima ostalima. Kao što su se uvijek u svakoj zemlji držali vlasti, tako su u Hrvatskoj slobodni zidari stajali nepokolebivo uz Peštu i pomagali Ugarsku u svakom njezinom koraku u Hrvatskoj. Bilo bi naivno ustvrditi, da su to oni radili nesvijesno, jer mnogi tvrde, da su slobodni zidari u Hrvatskoj i nehotice radili po uputama Madjara pod čijom se zaštitom nalazila već prva loža u Zagrebu. Čim su slobodni zidari uvidjeli, da će ishod svjetskoga rata biti drukčiji, nego što to Njemačka misli i da će biti kraj Austro-Ugarskoj monarhiji, bilo im je jasno, da im suradnja s ugarskim slobodnim zidarstvom ne će biti od velike koristi pa su tada skrenuli prema Srbiji, odnosno prema slobodnim zidarima, koji su se u to vrijeme već i u Srbiji prilično udomili.

A najbolje se vidi, da su slobodni zidari sa svojom srpskom braćom već onda stvarali jugoslavensku državu po tome, što im je uspjelo stvoriti za vrijeme rata jugoslavenski odbor u Londonu i postaviti svoje prvoborce na najvažnija mjesta.

Prvi iza dra Ante Trumbića u jugoslavenskom odboru nalazio se slobodni zidar Ivan Meštrović, a dalje su slijedila masonska imena: dr Hinko Hinković, dr Dinko Trinajstić, Milan Marjanović, dr Niko Županić, dr Nikola Stojanović, dr Pavle Popović, dr Franjo Potočnjak, dr Bogumil Bošnjak, prof. Mihajlo Pupin, Jovo Banjanin, dr Milan Srškić, Veljko Petrović, Drago Marušić, dr Ljubo Leontić, Pavle Ostović, dr Boža Marković i mnogi drugi. Tek veoma mali postotak članova toga odbora u Londonu nije pripadao ni jednoj slobodno-zidarskoj loži, a prema tome ni velikom masonskom savezu, koji je putem njih dirigirao mnoge sudbonosne odluke.

Važno je istaknuti to, da se jugoslavenski odbor u Londonu nalazio pod zaštitom engleske velike lože, koja je taj odbor pomagala svim silama.

Svakome će biti jasno, da su tu morali Hrvati izvući kraći kraj jer se u tome odboru nalazilo nekoliko Srbijanaca, koji su imali uvijek glavnu riječ, a radili su po uputama iz Beograda, gdje su u glavnome stvoreni u slobodno-zidarskim krugovima prvi temelji za stvaranje Jugoslavije. Ti ljudi nisu sigurno Jugoslaviju u ono vrijeme zamišljali kao zemlju u kojoj bi hrvatski, srpski i slovenski narod došao do potpunog izražaja, jer to nisu pokazali već ni prvih dana života jugoslavenske države. Sve je bilo centralizirano u Beogradu i čitavom se državom upravljalo iz Beograda. Sada već pokojni bivši ministar i hrvatski narodni zastupnik dr Ante Trumbić nije to uvidio odmah, jer je veoma idealno shvatio osnivanje ovakve državne zajednice, ali je vidio kasnije, kad je svoje mišljenje o današnjoj Jugoslaviji javno izrazio na bezbroj sastanaka i skupština Hrvatske seljačke stranke. Jednom rječju bio je prevaren, a to u ono vrijeme nije mogao ni slutiti, pogotovo što su se oko njega nalazili ljudi, aktivni članovi slobodno-zidarskih loža, za koje bi bilo veoma teško i posumnjati, da su pripadali jednoj takvoj misterioznoj organizaciji, kojoj je milije raditi u mraku, nego na svijetlu.

JUGOMASONERIJA

Velika loža »Jugoslavija«, čije se sjedište nalazilo u Beogradu, osnovana je 1919. godine, a njezine su se prostorije nalazile u Garašaninovoj ulici broj 8 u Beogradu. Pod zaštitom Velike Lože »Jugoslavija« nalazile su se sve ivanovske lože od 1. do 3. stupnja koje su radile na teritoriju Jugoslavije. Sve te lože bile su službeno od osnivanja Velike Lože »Jugoslavija« jugoslavenski orijentirane.

Lože su osnovane kako slijedi:

BEOGRAD:

1. »Sloga, rad, postojanstvo« (1883.)
2. Pobratim« (1890.)
3. »Šumadija« (1910.)
4. »Istina« (1920.)
5. »Preporodjaj« (1925.)
6. »Dositej Obradović« (1925.)
7. »Maksim Kovalevski« (1926.).

Loža »Ujedinjenje«, koja je osnovana 1910. godine pripadala je direktno pod zaštitu francuskog »Grand Orienta«.

ZAGREB:

1. »Maksimilijan Vrhovec« (1913.)
2. »Ivan grof Drašković« (1919.)
3.) »Pravednost« (1920.)
4. »Perun« (1929.).

U Zagrebu je osnovana i simbolička loža »Libertas«, koja je tek 1937. godine priznata od »Grand Orienta« u Parizu i nije pripadala Velikoj Loži »Jugoslavija«. U toj loži pod čiju su zaštitu

spadale još loža »Ljubav bližnjemu« (1872.—1929.) zatim »Promo-
teja« (1926.) i »Amicitia« (1927.) okupljali su se t. zv. hrvatsk. ori-
jentirani slobodni zidari, kojima prema tome nije bilo mjesta u Ve-
likoj Loži »Jugoslavija«, pod čijim su se pokroviteljstvom mogli
skupiti samo oni, koji su bili jugoslavenski orijentirani. Na terito-
riju Hrvatske bila je još loža »Budnost« u Osijeku (osnovana
1912.), zatim »Stvaranje« u Subotici (osnovana 1910.), te loža
»Stella Polaris« osnovana 1928., zatim u Dubrovniku loža »Sloboda«
osnovana 1924. u Kotoru loža »Zora« osnovana 1926., u Splitu loža
»Pravda« osnovana 1926. godine, u Sarajevu loža »Petar Mrkonjić«
i u Karlovcu loža »Ivanjski krijes« osnovana 1922. godine.

TKO JE PREDSTAVLJAO SLOBODNE ZIDARE U INOZEMSTVU?

Danas u glavnom postoje dvije vrste loža i to ivanovske ili modre, nazvane po sv. Ivanu, njihovom zaštitniku i uspomeni na dan osnivanja 1717. godine, te crvene andrijevske, čiji je izbor izvršen na dan sv. Andrije. Vrhovni savjet je najviša slobodno-zidarska vlast u svakoj zemlji i tome vrhovnom savjetu podredjeni su samo oni stepeni, koji se nalaze u crvenoj masoneriji, dok tri stepena ivanjskih loža potpadaju pod vlast Velike Lože. Svi vrhovni savjeti u raznim zemljama ujedinjeni su opet u jednoj internacionalnoj organizaciji, koja je osnovana 1921. godine sa sjedištem u Ženevi, a zove se Asociation Maçonnique Internationale (AMI). Do 1934 godine ušle su u ovaj savez lože Argentine, Belgije, Bolivije, Brazilije, Bugarske, Čeho-Slovačke, Chile, Kolumbije, Kube, Equadora, Francuske, Grčke, Mexica Jugoslavije, Luxemburga, Norveške, Austrije, Paname, Paraguaya, Perua, Poljske, Portorica, Portugala, Švicarske, Španjolske, Turske itd. U taj savez jedino nisu pristupile velike lože iz Engleske, Irske, Škotske, Australije, Kanade i Sjeverne Amerike.

Kod ovog internacionalnog masonskog saveza u Ženevi zastupao je lože iz Jugoslavije Dušan D. Milićević. Svakome, kome je bilo rečeno, da su dvije velike lože u Jugoslaviji i to loža »Libertas« u Zagrebu i velika loža u Beogradu bile odvojene, jer nisu imale isti politički pravac, bilo je razumljivo,

> **ali je bilo posve nerazumljivo, kad su se obje lože složile u tome, da ih kod internacionalnog saveza (AMI-a) u Ženevi zastupa jedan čovjek, Srbin, Dušan Milićević.**

To je bio dokaz, da te lože prema vani nisu vodile onu istu politiku, koju su vodile unutar svojih zidova, odnosno u okviru internacionalnog slobodnog zidarstva.

STATUT VELIKE LOŽE »JUGOSLAVIJA« U BEOGRADU

Sve slobodno-zidarske lože — koje su bile osnovane na teritoriju Jugoslavije — mogle su ući u savez velike lože »Jugoslavija«, ali pod jednim uvjetom, da se pokoravaju svim odredbama velike lože i da rade po statutu, što ga je odredila Velika Loža. U statutu Velike Lože »Jugoslavija« ima 320 paragrafa, koji se odnose ne samo na organizaciju, zatim članstvo lože, nego i na pojedinosti, te precizno odredjuje, kako se ima u kakvoj prilici postupati. Tome statutu dodan je i pravosudni postupak po kome se sudi članovima slobodno-zidarskih loža, ako su izvršili kakav prekršaj. Isto tako dodana je i posebna uredba o dužnostima jamaca, koji preporučuju nove članove.

Na teritoriju Jugoslavije postoji slobodno-zidarski savez loža pod zaštitom Velike Lože »Jugoslavija«. U ovaj savez ulaze samo one lože i vjenčići I., II. i III. stepena, koji bezuvjetno priznaju vlast i upravu te Velike Lože. Prema tome jedino ove radionice imaju prava predvidjena konstitucijom i statutom.

Svaka loža pored ovoga statuta može imati i t. zv. domaće uredbe, ali i te uredbe moraju biti sastavljene tako, da budu u skladu sa statutom. One mogu sadržavati jedino pojedinosti rada u tim ložama. Takvu »domaću uredbu« sastavila je i zagrebačka loža »Ivan grof Drašković«, a potvrdila ju je Velika Loža »Jugoslavija« u Or. Beogradu broj 12.079 dne 30. rujna 1936. godine. U tim »domaćim uredbama« obično se opisuju znakovi, pečati i alat lože, a propisuje i sastanak lože, a što je najvažnije o sudbini financijalnih sredstava, koja stoje na raspolaganju u slučaju da loža bude likvidirana. »Domaću uredbu« lože »Ivan grof Drašković« potpisao je starješina dr A. Schmidt i tajnik ing. V. Brajković.

VELIKI MAJSTOR

Veliki majstor je u smislu § 32. konstitucije predstavnik Velike Lože »Jugoslavija« i čuvar nepovredivosti njene konstitucije i statuta. On predsjeda skupštinama i saveznom i upravnom vijeću. Ako bi se slučajno ispraznilo mjesto velikoga majstora, onda će savezno vijeće sazvati u roku od dva mjeseca izvanrednu skupštinu za izbor majstora i njegovog zamjenika. Veliki majstor, kad je izabran polaže pred skupštinom i ovaj zavjet:

»Zavjetujem se svečano, na svoju poštenu riječ, da ću se u dužnostima velikog majstora Velike Lože »Jugoslavija« rukovoditi po svojoj savjesti i odredbama konstitucije Velike Lože«, da ću brižljivo čuvati i njegovati slobodno-zidarske principe, i da ću se ujedno brinuti, da isto čine svi redoviti članovi naših saveznih loža.«

Sličan zavjet polažu i ostali veliki časnici, a svi ti zavjeti čuvaju se u arhivu Velike Lože.

Ova prisega velikog majstora, koja je propisana u statutu, zvuči zaista veoma naivno i nitko se ne bi našao tko bi i na čas mogao posumnjati da je to tako. Medjutim u posebnom ritualu postoje i prisege, koje se znatno razlikuju od ove, a i glase sasvim drukčije, pa čovjeka — kad ih pročita — hvata jeza, a kamo li kad bi i sam morao na takav način priseći. Na primjer jedna prisega, koju polažu slobodni zidari, članovi židovskih masonskih loža glasi:

»Ja... zaklinjem se svečano, da ću tajne slobodno-zidarskog saveza čuvati, a ako bih prekršio zakletvu, neka moje lijeve grudi budu rasparane, srce i utroba izvadjeni, preko mojih golih ledja s lijeve strane bačeni i u dolinu Jozafat odnijeti, kako bi postali tamo plijen zvijeri, orlova i sviju ptica grabljivica, koje žive u zraku.«

Takvu prisegu mora položiti učenik andrejevskog obrada prigodom svog primanja u svjetski savez, a kako tek mora biti strašna prisega, što je polaže veliki majstor u čijim se rukama nalazi vodstvo lože.

Pored velikog majstora u loži se nalazi i t. zv. savezno vijeće, koje sačinjavaju veliki časnici lože. Zatim postoji i upravno vijeće, povjerenici velikog majstora, veliki predstavnici itd. U loži se nalazi i posebni literarni odbor, kojemu statut u § 48. propisuje, da taj odbor mora pratiti takodjer i profanu literaturu, a osobito javnu štampu. O svakom povoljnom ili nepovoljnom pisanju, naravno o masoneriji, odbor mora izvijestiti savezno vijeće i predložiti, što bi trebalo poduzeti. Sve što se štampa u slobodno-zidarskim ložama štampa se uvijek »kao rukopis«, a nitko od članova saveznih loža ne smije ništa štampati o slobodnom zidarstvu ako nema za to odobrenje Velike Lože. U slučaju, da bi koji od slobodnih zidara umro kod koga se kakvo od ovih izdanja nalazi, dužnost je njegove porodice; da ga vrati Velikoj Loži. Upravo zato moraju savezne lože tražiti pismenu izjavu od onog slobodnog zidara, kome se takvo štampano izdanje daje, da će njegova porodica, ne samo to izdanje već i svaku drugu knjigu ili uopće stvar slobodno-zidarskog značenja odmah i bezuvjetno vratiti velikoj loži i čim nastupi slučaj njegove smrti. Opća temeljna načela o slobodnom zidarstvu, njegov cilj i njegova povijest kao i pojedina predavanja u ložama mogu se predavati javnosti sa znanjem i odobrenjem dotične savezne lože, ako to ne bi bilo štetno po slobodno zidarstvo uopće.

MASONSKO SLUŽBENO GLASILO »ŠESTAR«

Slobodni zidari, koji se nalaze pod zaštitom Velike Lože »Jugoslavija«, imali su dva svoja glasila. Jedno je izlazilo u Beogradu i zvalo se »Neimar«, dok je drugo izlazilo u Zagrebu i zvalo se »Šestar«. »Neimar« nije obično donosio čisto interne stvari iz pojedinih loža, jer se hotimice dopustilo, da on dodje u ruke i nemasonima, pa je i zato bio uredjivan tako, kako bi se slobodno zidarstvo u profanom svijetu prikazalo drukčijim, nego ono u stvari jest. Medjutim »Šestar«, koji je izlazio u Zagrebu, sve do ove godine. dok lože nisu zapečaćene, imao je na naslovnoj stranici otisnuto slijedeće: »Tiskano kao rukopis s a m o za br. sl. zdre. i ne smije se izdavati u profane ruke«. List je izlazio jedamput mjesečno, a kroz godinu dana deset brojeva. Osnivač »Šestara« bio je pokojni Adolfo Mihalić, a urednik dr Ante Dražić.

Sada će svakoga zanimati u kojoj se tiskari taj slobodno-zidarski list, njihovo tajno glasilo, koje nije smjelo doći u ničije ruke — osim u ruke slobodnih zidara — štampao. Posve je razumljivo, da je čovjek, kome je list dan na štampanje morao uživati veoma veliko povjerenje slobodnih zidara, a ovi su to sigurno dobro nagradili. Tiskara C. Albrecht (vlasnik P. Acinger), Radićeva ulica broj 26, svakog je mjeseca dostavljala u točno odredjeno vrijeme »Šestar«. Više puta se dogodilo, da su redarstveni detektivi, koji u posljednjih desetak godina dnevno obilaze sve tiskare, nadziru sve što se štampa, došli i u tiskaru Acinger u Radićevoj ulici, ali tamo nisu smjeli ništa pregledavati. A onda, kad se štampao »Šestar« bilo im je posebno na redarstvu rečeno, da ne smiju ići u tiskaru Acinger. Vlasnik tiskare telefonirao bi toga dana, da se štampa »Šestar« redarstvenom činovniku, koji je već bio odredjen za nadzor štampe i bilo je posve sigurno, da toga dana detektivi neće doći na pregled.

Prema tome, dok se u ni jednoj tiskari nisu mogle štampati ni brošure, ni knjige, koje su bile od velike ne samo političke, nego i kulturne i gospodarske potrebe hrvatskog naroda dok su redarstveni detektivi stalno u drugim tiskarama plijenili i mnogo puta predvodili na redarstvo odgovorne tiskare, dotle se slobodno zidarsko glasilo »Šestar« potpuno nesmetano štampalo, i nitko osim masona nije mogao saznati za njegov sadržaj, ma kakav on bio.

Nitko se tome nije mogao dosjetiti, a najmanje je to tko znao Ali danas, kad je otkrivena velika većina masonskih tajna, kad se znade kako je s velikom preciznošću bila raspletena slobodno-zidarska mreža, onda se znade i to, da nije nitko mogao u Hrvatskoj od službenih vlasti nastupiti protiv slobodnih zidara, jer je na stolici podbana Savske banovine, a prije toga na stolici šefa zagrebačkog

redarstva bio Stanoje Mihaldžić, sadašnji ban Dunavske banovine, član lože »Stratimirović« iz Novog Sada osobito rado vidjen gost u zagrebačkim slobodno-zidarskim ložama.

KAKO SE OSNIVAJU LOŽE

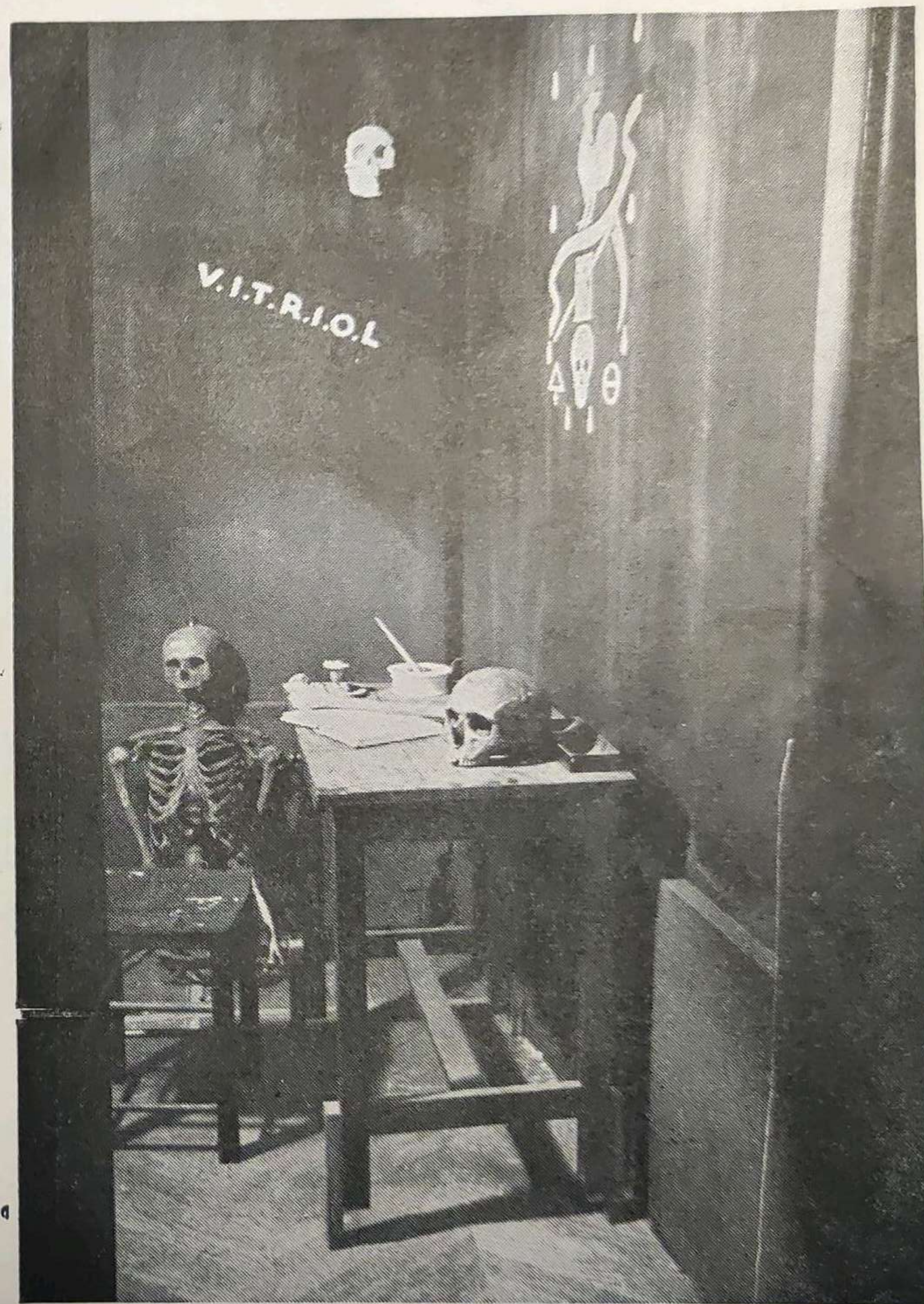
Statut Velike Lože »Jugoslavija« propisuje, kako se imadu osnivati lože, pa se svi slobodni zidari, koji se nalaze pod zaštitom Velike Lože moraju toga statuta držati bez ikakvih primjedaba. Za osnivanje jedne simboličke lože potrebno je najmanje sedam slobodnih zidara, od kojih pet njih mora biti na stupanju majstora kraljevske umjetnosti. Oni zatim moraju podnijeti Velikoj Loži molbu i to putem one lože u kojoj su se sada nalazili kao redoviti članovi, a ako nisu bili u kojoj loži, onda preko najbliže lože. Uz molbu, koju moraju odaslati Velikoj Loži, nakon osnutka za privremeno dopuštenje rada mora se priložiti:

1. Arhitektonska tabla iste lože o donesenim odlukama za njezino osnivanje i privremenom izboru njenih časnika, a potpisanu od privremenog starješine i privremenog tajnika.

2. Imenik osnivača lože u dva primjerka. U tome imeniku moraju biti upisana i njihova imena, te dan, mjesec, godina i mjesto rodjenja, zatim njihov položaj u profanom svijetu s naznakom mjesta i stana i najzad ime lože u kojoj su ugledali svjetlost kao i dan, mjesec i godinu njihova primanja, odnosno promaknuća u više stepene.

3. Izjavu s potpisima sviju osnivača kojom — kako za svoju privremenu tako i za svoju buduću ložu — izjavljuju, da je sva imovina pokretna i nepokretna koju bi njihova loža pribavila i imala, opća slobodno-zidarska imovina i da kao s takvom u slučaju prestanka lože, ima pravo raspolagati velika loža »Jugoslavija«, makar ta imovina bila kod vlasti prijavljena ili uknjižena kao imovina dotične lože.

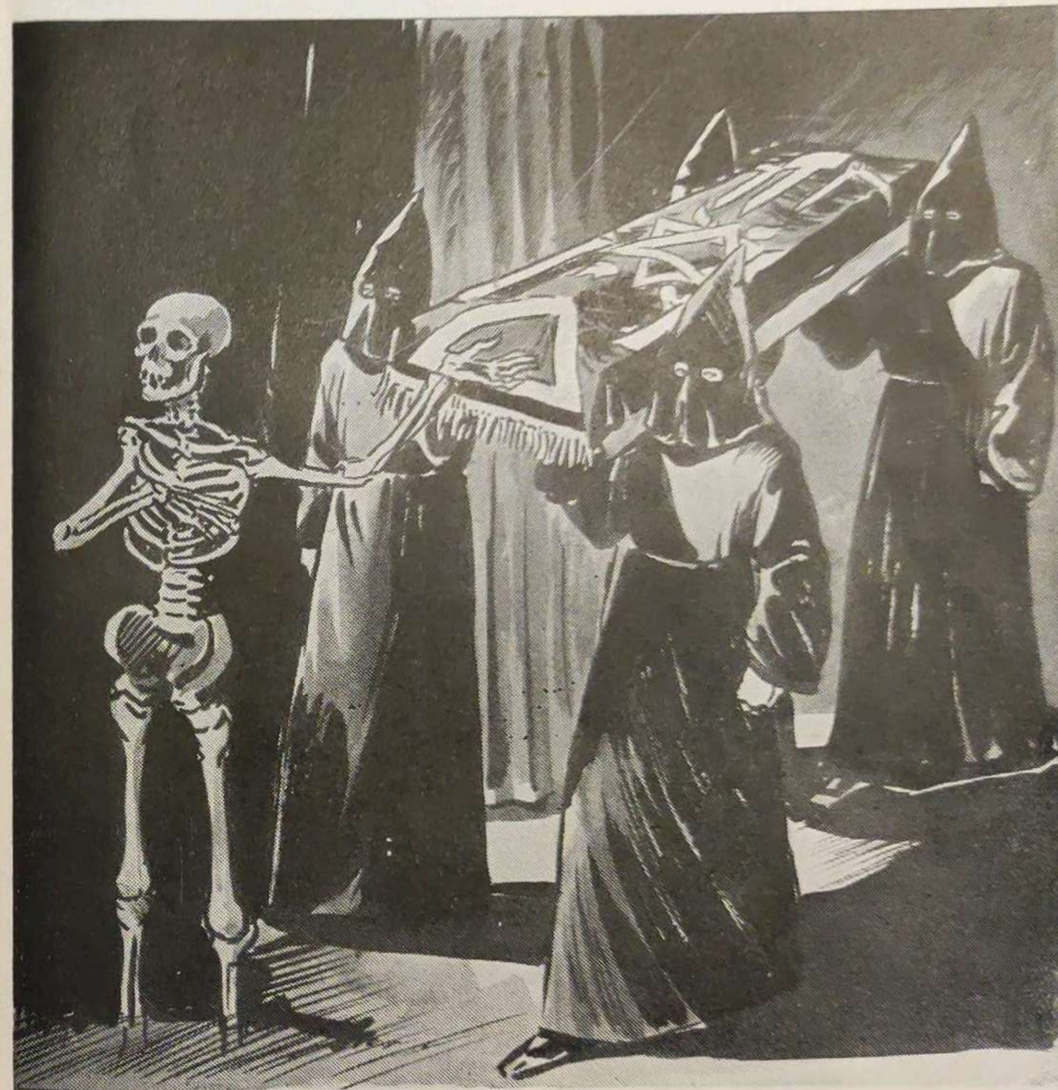
Loža se smatra definitivno osnovanom tek onda, kad dobije odobrenje godišnje skupštine za to i kad joj Velika Loža preda svoju povelju putem velikog majstora ili njegovog izaslanika. U slučaju kad bi osnivači jedne lože bile samo profane osobe, onda će savezno vijeće riješiti, koje će ih od postojećih loža propisno primiti u savez, pa tek onda pristupiti daljnjem postupku. Posvećenje nove lože mora biti izvršeno najdalje za dvije godine od dana njezinog osnivanja, a časništvo mora tada položiti zavjet odredjenom izaslaniku za posvećenje. Ovako posvećena loža smatra se da je osnovana na vječita vremena. To kaže § 92. statuta.

Svaki novi član, prije nego položi prisegu, mora stanovito vrijeme ostati u tamnoj sobi pokraj kostura i mrtvačke glave, te razmišljati o ništetnosti života. Na stolu se nalazi i evandjelje, koje mora novi slobodni zidar čitati, te se koncentrirati, kako bi shvatio težinu i ozbiljnost puta, kojim je pošao.

U ovome lijesu, koji se nalazi u tamnoj sobi, nose slobodni zidari onoga, koji želi postati članom lože. Ceremonije kod primanja su veoma komplicirane, a najvažnije je to, da se novome članu ulije u dušu strah i slijepo pokoravanje »braći« starješinama.

Nakon razmišljanja u tamnoj sobi četvorica slobodnih zidara nose novoga člana u lijesu u veliku dvoranu, gdje će ugledati masonsko svijetlo.

U času, kad novi član stupi zavezanih očiju u veliku dvoranu, onda ostali članovi upru u njega svoje mačeve, a on mora izreći medju ostalim: »Ako izdam tajnu, neka me probodu ovi mačevi . . .« — Tada se novom članu razvežu oči, a on ustukne kad ugleda oštrice mačeva uperene u svoje grudi. U istom času ugleda prvi puta i masonsko svijetlo. — Medjutim, natrag se više ne može bez velikih posljedica, pa čovjek, koji jednom upadne u ložu, mora zaista početi s drugim životom.

OSNUTAK LOŽE »IVAN GROF DRAŠKOVIĆ« U ZAGREBU

Dne 23. siječnja 1919. godine sastala su se 24 slobodna zidara, članovi nekadašnje lože »Ljubav bližnjemu«, u ložinoj zgradi u Mažinskijevoj ulici, da polože temelj novoj slobodno-zidarskoj radionici pod moćnom zaštitom tadašnje velike obedijencije »Matice lože ljubavi bližnjemu«. Tada je loža započela radom, pa je radila punih 17 godine, nakon čega se našao ponukanim slobodni zidar dr F. H. — koji se sakrio u posebnom izvještaju iza svojih inicijala — u svome posebnom govoru istaći, da je 17 godina života jedne lože samo kaplja u moru vremenskom i da ih je sada malo, koji su bili sudionici svečanog akta kod osnivanja lože. »Koliko će nas braće — rekao je dr F. H. — doživjeti 25-godišnjicu lože zna samo Veliki Graditelj Sviju Svjetova.«

On je tada prikazao »rodjenje lože« te rekao, da će to najbolje ilustrirati, ako iz prvog godišnjeg izvještaja na koncu 1919. godine iznese iz pera tadašnjeg tajnika zidara V. T. kratak opis stanja masonerije u Hrvatskoj. Tajnik je tada izvijestio medju ostalim, da je prva godina bila od osobite važnosti za slobodno zidarstvo na slovenskom jugu. Već u listopadu mjesecu 1918. godine razriješile su tri tada postojeće hrvatske lože svoj odnošaj spram simboličke velike lože Ugarske, a savezno vijeće uzelo je na svojoj sjednici od 2. studenoga 1918. godine o tome na znanje izvještaj velikog majstora dra Bokaya. Dne 11. siječnja 1919. održana je u Zagrebu konstituirajuća skupština triju hrvatskih loža, kojom je konstituirana matica loža »Ljubav bližnjemu«. Ovim je činom prestala živjeti zagrebačka loža »Ljubav bližnjemu« i zaključila je, da će svoje svijetlo ugasiti te svojim članovima staviti na volju, da podju u druge lože ili da se afiliraju. Na temelju toga zaključka jedan se od njih javio spremnim, da će osnovati ložu pod imenom »Ivan grof Drašković«. Pločom od 29. siječnja 1919. godine broj 4a, velika loža je njihovoj molbi udovoljila te je 6. veljače konstituiran odbor, a »osvjetljenje« je obavio na najsvečaniji način veliki majstor dr Mihalić u prisutnosti članova loža »Vrhovac«, »Pobratim« i »Šumadija«.

Jedan je od masona tada istaknuo, da je loža dobila slavno ime u masonstvu, ime Ivana grofa Draškovića, muža, koji je u drugoj polovini XVIII. stoljeća u Hrvatskoj zapalio prvu veliku svjetlost, a u njenoj konstituciji od 1878. godine razvio načela, koja mogu biti još i danas pragmatična za slobodno-zidarski rad.

Kao što je osnovana loža »Ivan grof Drašković« tako su osnovane i ostale lože u Zagrebu, pa je loža »Maksimilijan Vrhovac« osnovana već 1913. godine, zatim loža »Pravednost« 1920 godine, loža »Perun« 1929. godine. U Zagrebu se još nalazi loža »Libertas«, koja se naziva t. zv. zakutnom ložom, dok su je mnogi slobodni zidari čak nazivali divljom ložom. Ona je ipak 1937. godine priznata od »Grande Oriente de France« u Parizu. Više puta se isticalo i to

hotimično u slobodno-zidarskim krugovima, da se u ovoj loži nalaze u glavnom hrvatski orijentirani elementi za razliku od jugoslovenskih elemenata, koji da su svi u ostalim ložama. Pod zaštitu lože »Libertas« spadaju još lože »Ljubav bližnjemu«, »Prometej« i »Amititia«. Kasnije ćemo vidjeti u popisu slobodnih zidara, da li se oni, koji su se nalazili u loži »Libertas«, zaista mogu nazvati hrvatskim elementom.

ČASNIŠTVO LOŽE

U red časnika slobodno-zidarskih loža spada starješina i eventualno njegov zamjenik, zatim prvi i drugi nadzornik, besjednik i tajnik. Ovi se časnici nazivaju »svjetlostima lože«. Osim spomenutih časnika lože ima još i rizničara, koji je čuvar ložine novčane imovine, vodi potrebne knjige i podnosi izvještaj o stanju ložine riznice. On takodjer podnosi i proračun za slijedeću godinu i vodi računa o svim izdatcima. Posebno se naglašava, da rizničar mora pribirati sve ložine prihode točno i na vrijeme, a mora voditi — ako je to potrebno — i t. zv. udovičku torbu. Ta udovička torba je nešto slično škrabici u crkvama u koje vjernici puštaju novac za crkvene potrebe.

Obrednik lože ima dužnost da pazi, da se svi obredi održavaju spretno i složno. Njegova je dužnost, da se uvjeri, da li su svi masoni prije ulaska u t. zv. hram propisno odjeveni i opskrbljeni postojećim znakovima. On se takodjer brine, da svaki slobodni zidar nakon ulaska u ložu podje na svoje odredjeno mjesto te da prema obredima dotičnoga stupnja, na kome će se raditi, bude ukrašen i da se svaki upiše u knjigu posjetilaca. Strane slobodne zidare, koji dolaze na obrede kao gosti, uvodi obrednik u hram na svršetku te saopćuje glasno njihova imena. Najvažnije je to, da obrednik mora voditi računa u slučaju smrti jednoga od slobodnih zidara, da svi slobodno-zidarski predmeti, koji se kod umrlog nalaze budu odmah vraćeni loži. Osim toga obrednik čuva sve obredne ložine knjige.

Ispovjednik ima dužnost da poučava slobodne zidare u obredima. On poučava učenike i pomoćnike prilikom njihovog primanja odnosno promaknuća. U slučaju da ložu posjete nepoznati slobodni zidari, dužnost je ispovjednika, da ih strogo ispita, ne samo da li su oni slobodni zidari, već da li su uistinu aktivni članovi jedne slobodno-zidarske lože, koja je pod zaštitom jedne priznate velike lože.

Dvornik je čuvar prostorija u kojima se nalaze lože. On dozvoljava ulazak i izlazak slobodnih zidara po pravilu koje postoji. Osim toga ima još zadaću, da za vrijeme čitanja ložinog arhiva i arhitektonske table ne dopusti nikome da udje ni da izadje.

Milosrdnik je odgovorni rukovodja udovičke torbe ložine, kojom upravlja i raspolaže prema propisima. On u isto vrijeme pomaže i bratu rizničaru. Milosrdnik mora osim toga obilaziti sve slobodne zidare, koji bi eventualno bili bolesni, zanimati se za njihovo zdravlje itd.

Ostale časničke dužnosti, koje bi se eventualno u loži ustanovile, propisat će svaka loža u »domaćim uredbama«.

ČLANOVI LOŽA

U redovito članstvo jedne lože prima se kandidat pod ovim pogodbama:

1. Da nije mladji od 21 godinu. Mladji od 21 godine mogu biti jedino sinovi masona, ali ne smiju biti opet mladji od 20 godina. Njih se naziva u masonskom žargonu »luftoni«. Nadalje se traži, da bude slobodan čovjek i od dobroga glasa, da je toliko naobražen, da shvaća načela i dužnosti slobodnog zidara, da uživa sva gradjanska i politička prava, da ne pripada nikakvom tajnom udruženju i da boravi barem šest mjeseci u mjestu u kojem se nalazi loža.

Svatko, tko želi biti primljen u ložu mora svoju molbu vlastoručno potpisati i navesti razloge zbog kojih želi stupiti medju slobodne zidare. Ali nije samo dosta da netko od profanih ljudi napiše molbu i da je dostavi starješini lože, već je potrebno da on ima i jamca, koji mora biti slobodni zidar i to zidar trećega stupnja. Jamac mora poučavati svoga štićenika kraljevskoj umjetnosti i pratiti njegov rad i ponašanje ne samo u masonskoj sredini, nego i u životu izvan lože. Mora ga takodjer upozoriti o materijalnim obvezama prema loži i o propisima glasovanja kao i posljedicama, ako bi glasovanje eventualno ispalo nepovoljno. Što je najinteresantnije svatko, tko želi biti primljen u slobodno-zidarsku ložu mora poslati i svoju najnoviju fotografiju, koja će biti istaknuta u »dvornici izgubljenih koraka«. Zatim će se slobodni zidari najtočnije informirati o kandidatu, ispitati sve okolnosti o njemu i da li on odgovara svim uvjetima za primitak u ložu.

Nezavisno od informacija svakom je masonu dužnost, da se raspituje za kandidata i da u povjerenju kaže starješini lože makar i eventualne nepovoljne vijesti o kandidatu. Kad su sve informacije povoljne onda se tek pristupi glasovanju, koje se nazavi balotažom. Od vremena kad je kandidat prijavljen, pa do časa kad će se izvršiti balotaža mora proći najmanje šest tjedana.

Po odredbama statuta ima se glasovanje objaviti ovako: kad se kaže, da je »balotaža ispala svjetla« onda je to znak, da su kod glasovanja za toga kandidata sve bijele kugljice spuštene u bijelu, a sve crne kuglice u crnu žaru. Ako se kaže, da je »balotaža ispala mutna« onda je to znak, da se najmanje dvije bijele kugljice nalaze u crnoj žari, a dvije crne u bijeloj žari. A ako je objavljeno da je »balotaža ispala tamna« onda su tri ili više crnih kuglica u bijeloj žari, ili obratno.

Ako je u bijelu žaru bila spuštena samo jedna crna kuglica, onda će starješina zatražiti, da mu se taj slobodni zidar, koji je tu kuglicu bacio javi u roku od osam dana. Kad se on javi starješina će od njega tražiti, da mu diskretno saopći zbog čega je tako glasovao i dat će mu masonsku riječ, ako budu razlozi ispravljeni što je glasovao protiv kandidata, da će odrediti, da se izvrši novo glasovanje. Ako kod drugog glasovanja padnu dvije crne puglice kandidat će biti odbijen na godinu dana, a ako padne više od dvije crne kuglice onda će biti potpuno odbijen.

Kad je izvršeno povoljno glasovanje i kandidat primljen medju slobodne zidare, starješina lože odredjuje, kad će se izvršiti svečano primanje kandidata. Na to primanje moraju doći svi članovi lože. Na jednom ložinom sastanku može biti primljeno najviše pet kandidata. Primanje se mora izvršiti na svečan način po Ritualu, a novoga člana mora se uvesti u ložinu matrikulu i odmah javiti velikoj loži.

KAD MASON PRESTAJE BITI MASONOM

Po pravilima, koja su odredjena, mason prestaje biti masonom: smrću, izlaskom po svojoj volji, brisanjem ili isključenjem, Interesantan je i 200. § statuta Velike Lože »Jugoslavija«, koji ironično kaže doslovce: »Smrću je svaki član razriješen od svojih obveza«. Ali on je zato, kako smo već jednom rekli, dužan prije smrti sve masonske stvari, knjige i drugo vratiti loži.

Slobodni zidar ne smije nikada napustiti ložu bez opravdanog razloga, ali ako ipak jedamput do toga dodje, da želi istupiti iz članstva, onda to mora obrazložiti i zatražiti posebnu razrješnicu. O takvoj molbi rješava onda loža majstora, koja je dužna takvoga slobodnoga zidara odvratiti od njegove namjere. Ako ovako posredovanje ostane bez uspjeha, a razlozi za razrješnicu su opravdani, onda se molba za razrješnicu šalje loži učenika na rješavanje. Loža učenika zatim izdaje takvu razrješnicu, ako konstatira opravdanost razloga i ako ustanovi, da je taj slobodni zidar potpuno namirio svoje materijalne obveze prema riznici ako je vratio sve stvari loži.

Ni u kojem slučaju razrješnicu ne može dobiti onaj slobodni zidar, koji se već davno nalazi pod kakvom istragom, pa bi time htio istragu osujetiti. Medjutim loža može brisati iz članstva svakoga člana, koji ne vrši svoje dužnosti i ne odgovara svojim obvezama, a nema prava dolaziti na radove član lože, koji bi pao pod stečaj ili onaj član, čije bi poduzeće ponudilo prinudno poravnanje. Isto tako niti onaj član protiv kojeg bi bila sudska istraga za kakvo beščasno djelo. Medjutim, loža ipak dozvoljava mogućnosti, da se nakon dovršenog stečaja ili prinudnog poravnanja glasovanjem odluči, da li se takvog člana može i dalje zadržati. Ali ako netko od slobodnih zidara bude osudjen od t. zv. profanog suda — to je sud izvan lože — bit će kratkim postupkom brisan iz članstva.

Na takve »sitnice« danas se u masonskim ložama previše ne gleda, pa se zažmiri na jedno oko i onda, kad bi se moralo postupati po statutu Velike Lože »Jugoslavija«. Jer nedvojbeno je. da medju teškim kapitalistima, koji se u glavnom nalaze u slobodnozidarskim ložama, ima i takvih, koji su već jednom bili pod stečajem ili su u najmanju ruku morali zatražiti prinudno poravnanje.

Što više bezbroj Židova obogatilo se samo na taj način, što su jednom ili dva puta pomoću prinudnog poravnanja upropastili nekoga drugoga.

Svaki slobodni zidar, koji je dobio jednom razrješnicu, može se vratiti u članstvo lože u roku od tri mjeseca, ali mora podnijeti

pismenu molbu loži. Poslije ovoga roka može se vratiti u članstvo samo putem t. zv. afilijacije. I ostali članovi, koji su zbog drugih razloga napustili ložu ili su bili brisani takodjer se prema Statutu mogu vratiti, ali o tome mora rješavati loža učenika.

Medju ložino članstvo spada i »brat pomagač«. Takav »brat pomagač« prima se za poslugu u loži i on je uvijek na raspoloženju starješini i tajniku lože. Posebno je odredjeno, da se za pomagača mora uzeti pouzdana i povjerljiva osoba i da se o njoj isto tako mora tražiti informacija kao što se traže obavijesti za ostale članove kod primanja u ložu.

Svaka loža ima i knjigu posjetilaca. U tu knjigu se uvijek moraju zapisati svi redoviti članovi lože, kao i gosti, koji su ložu posjetili. Slobodni zidari su veoma oprezni i ne može se kod njih dogoditi, da bi netko, tko nije slobodni zidar, mogao biti po bilo kome uveden u ložu. Oni od svakoga onoga, koji je slobodni zidar traže, da dokaže, ako je već u kojoj drugoj loži, da se u toj loži nalazi u onome stepenu u kojemu se toga dana vrše radovi. Da se zaista uvjere, da li taj slobodni zidar ima takav stepen, spada u posebnu dužnost ložinog ispovjednika, koji to mora ispitati.

Medju neredovite slobodne zidare spadaju oni, koji nemaju redovitu razrješnicu iz članstva lože, zatim koji nisu dobili razrješnicu od Velike Lože u slučajevima, kad je njihova loža uspavana ili suspendirana, koje su članovi takodjer suspendirani od slobodno-zidarskih prava za vrijeme dok ta suspenzija traje.

ŠTO SE RADI NA SASTANCIMA SLOBODNIH ZIDARA

Svaka loža obvezana je držati redoviti rad na učeničkom stupnju barem jedamput mjesečno. Na Orientima loža imaju pravo sjediti: veliki majstor i njegovi zamjenici, zatim počasni veliki majstor, počasni zamjenici velikog majstora, časnici velike lože, predstavnici stranih velikih svjetlosti, povjerenici velikog majstora i starješine drugih loža. Osim velikog majstora, njegovih zamjenika i povjerenika sjede ostali časnici velike lože na Orientu svoje lože samo tada, kada su posebno izaslani.

Starješina lože ima pravo da po potrebi drži i izvanredan rad, ali o tome mora obavijestiti slobodne zidare posebnim pozivom. On je takodjer dužan pozvati na izvanredan rad masone i onda, kad to od njega zatraži najmanje pet članova lože na majstorskom stupnju.

Svaka loža radi pod zaštitom Velike Lože »Jugoslavija« i to po Konstituciji, Statutu i Ritualu, koji je propisan od Velike Lože. Ritualni rad u jednoj loži može se započeti, nastaviti i dovršiti samo onda kad je na njemu prisutno barem sedam redovitih članova od kojih mora pet biti na stupnju majstora. Za vrijeme svih radova u loži ili na konferencijama mora vladati najveći red i mir. Prema tome su isključeni svi privatni razgovori i nije dopušteno nikome upadati u riječ. Ako netko hoće govoriti mora tražiti riječ od svoga nadzornika. Nikome nije dupušteno da ide sa svoga mjesta niti da izlazi s rada bez posebnog dopuštenja za to od strane starješine lože. I ovo dopuštenje traži se putem nadzornika. U tom slučaju dotični slobodni zidar kreće se samo pod znakom i ako odlazi s rada spušta svoj dar u udovičku torbu, koja je kod prvog nadzornika.

Članovi, koji su spriječeni da dolaze na radove, moraju svoj izostanak opravdati, ali ne mogu opravdati što su time prikratili loži dar za udovičku torbu pa — ako sami ne dodju — svoj prilog moraju poslati.

Tekući poslovi na ložinim radovima rasporedjuju se ovim redom:

1. Otvaranje rada po obredu.
2. Čitanje ložine arhitektonske table od prošloga rada
3. Eventualan primitak i pozdrav prijavljenih gostiju.
4. Čitanje arhitektonske table Velike Lože.
5. Čitanje eventualne arhitektonske table saveznih loža.
6. Ostali dnevni red.
7. Eventualno predavanje.
8. Kružna pitanja.
9. Obnašanje udovičke torbe.
10. Bratski lanac.
11. Završetak rada.

Radovi u loži dijele se poglavito na učeničke, pomoćničke i majstorske radove. Medjutim u pojedinim slučajevima priredjuju se još i ovi radovi:

1. Rad ložinih časnika.
2. Rad za stanovite svečanosti.
3. Sestrinski rad.
4. Rad žalosni — posmrtne uspomene
5. Rad za bijelim stolom.
6. Rad konferencijski.
7. Rad izborni.

Na svakom učeničkom radu vrše se redovito recepcije, afilijacije i instrukciona predavanja za prvi stupanj, a na pomoćničkim i majstorskim radovima dijele se po pravilu zaslužene nagrade donose rješenja za to.

KADA MOGU UĆI U LOŽU I — ŽENE

U red svečanih radova svake lože spada na prvo mjesto ivanjdanska svečanost, koju moraju proslaviti sve lože 24. lipnja svake godine. Toga dana sunce je na najvišoj točci i tada nastupaju ljetni praznici. Zatim se svečanost mora održati na dan, kad je koja loža osnovana, a mogu se priredjivati i drugi svečani radovi za koje se misli, da ih je potrebno proslaviti. Poslije svake svečanosti priredjuje se rad za bijelim stolom. Za ove radove propisuje svaka loža posebni obred u svojoj domaćoj uredbi.

Instrukcione radove priredjuju lože najmanje tri puta godišnje i to na učeničkom stupnju. Na takvim radovima dužnost je starješine ili govornika lože, da drže pouke o slobodno-zidarskim običajima, obredima, organizacijama ili uopće o svemu, što bi učenicima bilo od potrebe da znaju. Takve instrukcione radove i s istom svrhom moraju lože držati i za pomoćničke te majstorske stupnjeve.

§ 240. Statuta dozvoljava, da se u ložama održavaju i t. zv. sestrinski radovi, koji se priredjuju po posebnom Ritualu. Na ovakve radove mogu biti pozvane samo: bratske žene, neudate i udove kćeri, udove majke i žene te neudate kćeri braće, koja su pomrla, ali su do smrti bili aktivni članovi lože. Nitko od ovih žena ne može doći u ložu bez pratnje jednoga od aktivnih ložinih članova.

Statut je, kako se vidi, približno strog, što se tiče ulaska žena u ložu, ali u praksi se taj statut tako strogo ne primjenjuje, jer se znade, da su se slobodni zidari mnogo puta u ložama zabavljali pa čak i orgijali, a da se nije baš previše pitalo i čija je koja žena i kakve će biti eventualne posljedice. Mnoge žene, koje prema statutu nikako ne bi mogle ući u ložu, mogle bi pripovijedati o šampanjcu, o polupanim čašama, o gašenju svjetlosti i o mnogočemu drugom u čemu su slobodno-zidarska braća uživala.

Pri kraju svake godine, medjutim, moraju braća prirediti i t. zv. žalosni rad, koji se priredjuje za mrtve slobodne zidare ili inače zaslužne ljude za slobodno zidarstvo. I taj rad mora se obavljati po postojećem Ritualu. Zbog toga mogu ovim radovima prisustvovati i žene, neudate kćeri, maloljetni sinovi i roditelji umrlih. Poslije ovakvog rada isključen je svaki rad kod bijelog stola.

Osobito se mora, nakon što umre jedan od slobodnih zidara, ispitati nije li možda porodica pokojnika potrebna kakve pomoći, zaštite ili savjeta, pa — ako je to potrebno — učiniti sve što se može.

PRESTANAK LOŽINOG RADA

Svaka slobodno-zidarska loža stvorena je za sva vremena. Stoga je dužnost svih slobodnih zidara, koji pripadaju jednoj loži kao aktivni članovi, da se brinu da loža ne prestane nikada živjeti. Ali lože ipak mogu prestati s radom u ovim slučajevima:

1. Kad se loža uspava.
2. Kad je suspendirana.
3. Kad se ujedini s drugom ložom.
4. Kad se sasvim ugasi.
5. Kad se briše.

Prijedlog o uspavanju lože mora biti podnesen i potpisan barem od tri brata majstora, a u njemu se rješava na radovima prvog stupnja. U tom slučaju mora časništvo lože predati Velikoj Loži povelju Velike Lože, kojom je dotična loža konstituirana i posvećena, Rituale, Konstituciju, Statute i Domaće uredbe, matrikulu svojih članova, razrješnice iz članstva za svakog slobodnog zidara — koji prije toga mora ispuniti sve svoje materijalne i moralne obveze prema loži — zatim inventar cjelokupne lože pokretne i nepokretne imovine, te izjavu ložinih časnika, da se ni kod jednog slobodnog zidara ništa više ložinog ne nalazi. Tada Velika Loža uzima pod svoj nadzor i na čuvanje svu imovinu dotične lože, koja je uspavana. Cjelokupnu imovinu uspavane lože čuva Velika Loža pet godina. Ako se u tome roku uspavana loža probudi, ona će joj tu imovinu vratiti. Lože još mogu biti razriješene, ako prije toga još nisu bile posvećene. Osim toga mogu biti i spajane jedna s drugom, a mogu se i potpunoma ugasiti, ako to nadje za potrebno Velika Loža. Brisanje jedne lože objavljuje se ne samo svim saveznim ložama već i svim velikim svjetlostima s kojima Velika Loža »Jugoslavija« održava bratske relacije. Članovi takve brisane lože smatraju se za neredovite ili divlje članove, pa nemaju nikakvih prava da posjećuju bilo koju slobodno-zidarsku ložu. Nadzor nad svim ložama vodi Velika Loža »Jugoslavija« kao njihova visoka zaštitnica. Sve lože ivanovskog reda su upravno-autonomne masonske radionice. Nadzorom nad ložama želi se postići uvjerenje o pravilnom radu lože, o točnosti računskih i administrativnih knjiga kao i savjesnom rukovanju ložinom imovinom. Prilikom neposrednog nadzora u jednoj loži moraju biti prisutni svi glavni časnici, a poslije nadzora vrši se obično kakvo promaknuće. Nadzor loža obuhvaća u glavnome ove momente: evidenciju ložinih članova u matrikulu, koja se mora slagati s evidencijom u matrikuli Velike Lože, zatim prijave tražitelja, koje se moraju slagati s prijavama u Velikoj Loži. Uredno vodjenje arhitektonske table o ložinim radovima i vodjenje knjige posjetilaca. Obnašanje udovičke torbe, mora se slagati s računskim knjigama rizničara i milosrdnika, a osobito se mora paziti, da li su propisno sklonjeni svi predhodni radovi o primanju jednoga tražitelja ili člana. Isto tako moraju se dobro čuvati zavjeti, koje su položili novi članovi i časnici, a vršit će se nadzor i nad tajnikom i govornikom, da li vode točnu evidenciju o izvršenju naredaba Velike Lože. Nadzor još mora biti vodjen nad duševnim životom lože i njenih članova, koji mora odgovarati općim slobodnozidarskim načelima i odredbama Konstitucije.

Vjenčići mogu se osnovati u dva slučaja: prvo, kad u jednom Orientu ima najmanje pet slobodnih zidara, koji su članovi jedne lože izvan njihovog Orienta, i drugo, kad se nadje toliki ili veći broj slobodnih zidara u jednom Orientu u kojem namjeravaju osnovati pravu i potpuno slobodno-zidarsku ložu npod zaštitom Velike Lože. Dopuštenje za osnivanje vjenčića može dati samo Velika Loža, koja propisuje i posebne upute za rad. Odbor vjenčića sastoji se od starješine, tajnika i rizničara, a vjenčić, nakon što bude odbor konstituiran, mora načiniti projekt svoje »Domaće uredbe«, koju će onda odobriti Velika Loža. Svaki vjenčić, koji je osnovan po uputama Velike Lože, stajat će i pod njezinom zaštitom. Vjenčić može medju ostalim raspolagati i sa svim svojim prihodima kao i s prihodima udovičke torbe, ali ne može raditi po Ritualu i vršiti recepcije i dijeliti nagrade. Vjenčić prestaje s radom onog časa, kad to Velika Loža odredi, a sva imovina vjenčića pripada Velikoj Loži.

U ŽIDOVSKOJ LOŽI »ZAGREB« BROJ 1090 NEZAVISNOG REDA B'NE BRIT« MOGLI SU BITI SAMO – ŽIDOVI

U Jugoslaviji postojale su prije donošenja naredbe o zatvaranju slobodno-zidarskih loža tri lože, koje su pripadale GRANDE LOGE DU DISTRICT XI. Jedna od tih zvala se »Srbija«, čije je sijelo bilo u Beogradu, a osnovana je 19. siječnja 1911. godine. Pored svog imena »Srbija« imala je ta loža i brojku 676. Druga loža, čije je sijelo bilo u Zagrebu, osnovana je mnogo kasnije, t. j. 20. studenoga 1927. godine, a osim imena »Zagreb« dobila je i brojku 1090. Treća loža u ovoj državi zvala se »Sarajevo« 1141 a spada medju najmladje lože, jer je osnovana 7. siječnja 1933. godine. Centrala židovskih loža nalazila se u Istambulu, Beyoglu Minare Sokak broj 11, a za Jugoslaviju bili su odredjeni sastanci svake druge srijede.

Zagrebačka židovska loža nalazila se u Jurišićevoj ulici u velikoj zgradi Srpske banke. Njezine prostorije, koje su bile nedavno zapečaćene, nalazile su se u četvrtom katu, pa nikome od prolaznika nije palo u oči, da bi se iza mnogobrojnih prozora, koji su bili okrenuti prema Jurišićevoj ulici, moglo dešavati nešto tajanstvenoga, jer su ti prozori iznutra bili prekriveni gustim crnim platnom, a iza platna teški i skupocjeni zastori, tako da ni tračak svjetla nije mogao prodirati na ulicu. Bivši predsjednici židovske lože »Zagreb« bili su: dr Milan Schwartz i to od 1927. do 1930. godine, zatim dr Gavro Schwarz od 1930. do 1931. godine, ali je 1. siječnja 1933. godine istupio, te dr Beno Stein.

Interesantno je spomenuti u kojima su se sve zvanjima nalazili članovi židovske lože »Zagreb«. Kako se vidi iz njihovog izvještaja — koji je predstavljao za t. zv. profani svijet veliku tajnu — u loži »Zagreb« bilo je 1933. godine, kada je učinjena statistika: 8 odvjetnika, 6 bankara, 1 burzovni mešetar, 7 trgovaca drvom, 5 trgovaca kolonijalnom robom, 14 liječnika, 6 tekstilnih industrijalaca, te mnogo drugih, koji su pripadali raznim zvanjima. Židovska loža »Zagreb« imala je tada jednoga člana u Krapini, jednog u Mariboru, devet članova u Osijeku, jednoga u Sisku, četvoricu u Vinkovcima i jednoga u Vukovaru. Oni su bili članovi lože »Zagreb«, jer u njihovim mjestima nije bilo židovskih loža.

Osnivači zagrebačke židovske lože bili su: dr Bukus Alkalaj, dr Isak Alkalaj, Nisim Benarojo, Jakov Davićo, dr Bukić Pijade, dr Friedrich Pops, Adolf Rešovski, D. Avraham Farhi, Rafailo Finc, Ignjat Šlank.

O osnutku lože se kaže, da je poslije ujedinjenja koncem 1918. godine došlo do zbliženja židovskih općina u Beogradu i Zagrebu, a zatim do njihove zajedničke suradnje u mnogim — za židovstvo — u ovoj kraljevini važnim pitanjima. U tu svrhu su se vodeće ličnosti tih općina češće sastajale. Kod ovih sastanaka povela su braća iz lože »Srbija« u Beogradu riječ o mogućnosti i potrebi osnivanja lože u Zagrebu. Jasnije konture je poprimila ta ideja, kad je prigodom zagrebačke akcije za Kerenhajesot u travnju mjesecu 1927. — u kojoj su sudjelovala neka braća iz Beograda — održan sastanak i dogovor s nekolicinom zagrebačkih Židova, koji su tumačili uzvišene ciljeve ordena »B'ne Brit«.

Doslovce tako stoji napisano o osnivanju lože Zagreb, u štampanim pravilima, koja su štampana 1928. godine u tiskari A. Stein, Draškovićeva ulica 46.

Nadalje se iz tih pravila znade, da se orden »B'ne Brit« raširio po čitavome svijetu i da ima svoje lože po svim većim židovskim općinama, pa da su upravo zbog toga i zagrebački Židovi oduševljeno zagovarali ideju, da bi valjalo u Zagrebu osnovati jednu ložu, jer tu postoje svi preduvjeti za to. Zagrebačko je židovstvo, kaže se nadalje, uvijek pokazivalo da imade mnogo židovskog osjećanja, smisla i razumijevanja za općenite židovske pokrete i pojave po svijetu, a osobito veliku požrtvovnost za humanitarne ciljeve, za dobrotvoran rad. Stalo se na stanovište, da zagrebačko židovstvo pokazuje plodno tlo na kojem bi sjeme posijano od loze »B'ne Brit« lijepo izraslo i donijelo dobre plodove.

Zanosne riječi svih govornika na tom sastanku naišle su na odziv kod prisutnih, koji su se nalazili na tome sastanku, pa su odmah prihvatili ideju, da se u Zagrebu što prije osnuje loža.

Beogradska loža imala je u to vrijeme tri člana iz Zagreba, pa su oni tada stupili u doticaj s pojedinim kandidatima, gdje su bili primljeni. Tada je bilo tek deset članova, a kasnije još deset. Kad su u Zagrebu bila 23 člana, koji su formalno bili članovi lože »Srbija«, jer se u Zagrebu nije mogla osnovati loža prije nego je bilo najmanje 20 članova, onda se pristupilo osnivanju lože »Zagreb«. Dne 20. studenoga 1927. održalo se svečano otvorenje, instalacija samostalne lože »Zagreb« 1090 N. O. B. B. Otvorenje je obavljeno u dvorani židovske bogoštovne općine, a izvršio ga je izaslanik velike lože u Carigradu dr Salamon Alkalaj, mentor beogradske loža »Srbija«. Ovome otvorenju prisustvovao je i dr Lavoslav Schick, koji je bio izaslanik velike lože iz Beča. Posve je razumljivo, da su tada Židovi, koji su osnovali ovu ložu u Zagrebu strogo pazili koga

će primiti u svoje društvo. Jedino Židovi mogli su biti članovi ove izričito židovske lože, dok ni jedan ostali vjernik nije mogao doći ni u njihovu blizinu. Židovi su naprotiv mogli biti članovi svih ostalih loža, što više, oni su u tim ložama bili na prvim mjestima, po čemu se može jasno vidjeti, da je u tim ložama uvijek vladao duh internacionalnog židovstva.

»STROGO POVJERLJIVO«

Predsjednik lože »Zagreb« dr Oskar Spiegler i tajnik Julije Fischer, te predsjednik odbora za ispitivanje kandidata Mavro Kandel, našli su se ponukanima, da izdadu za članove jedan »strogo povjerljivi« proglas u kojem daju posebne upute, tko može biti primljen za člana lože. U točki 1. u tome povjerljivom proglasu kaže se, da treba nastojati, da se u ložu prime kao članovi osobe, koje po kvalitetu svoga karaktera, naziranja i rada daju jamstvo, da će shvatiti težnju Ordena i da će se lako moći prilagoditi zahtjevima i sredini lože i braće.

Broj članova lože nije važan, ali se mora postupati polako i rigorozno. U prilog kandidature pojedinih osoba ističe se katkada, da u loži ima članova, koji su možda po svojem kvalitetu manje vrijedni od onih, koji su naknadno predloženi. Medjutim. stajalo se na stanovištu, da to nije ispravno, jer iako loža ne postupa svom strogošću protiv članova, koji ne pokazuju osobit interes, neka se barem broj takvih članova ne poveća.

U točki 7. toga povjerljivog proglasa kaže se, da je odbor časnika mišljenja, da treba postupati vrlo obazrivo kod primanja novih članova. Treba najprije ispitati teren, zatim staviti prijedlog, koji će odbor za primitak kandidata uzeti u rad, a tek onda, kad je »teren sondiran« obavijestiti kandidata, koji želi biti članom lože. Tek kada ne bude primjedaba, ili ako se budu eventualni prigovori otkrijepili i kada bude opravdanog izgleda, da će kandidat na balotaži proći, imat će predlagači podnijeti propisanu prijavu i onda će se tek postupati. Kandidat neka dozna za njegov primitak tek nakon što bude predsjednik odbora za ispitivanje kandidata izjavio, da ima izgleda, da će kandidat biti primljen. Osobito se skreće pažnja članovima lože, da je dužnost svakog člana barem usmeno javiti svoje prigovore predsjedniku odbora za ispitivanje kandidata i da nije u skladu s nazorima lože, ako članovi pokazuju premalo interesa kod ovako važnog pitanja, kao što je primanje kandidata.

Premda se ovako strogo postupalo kod primitka novih članova, ipak je loža imala danas veliki broj »braće«, koji su redovito dolazili u ložine prostorije, slušali tamo odredbe svojih starješina i što je najvažnije, materijalno podupirali ložu, da je ona mogla udovoljavati svim svojim obvezama.

LUKSUSNI BANKETI I VEČERE U LOŽI »ZAGREB«

Kako smo već rekli, židovska loža »Zagreb« imala je sastanak svake druge srijede. Na tim sastancima, koji su održavani najprije u velikoj dvorani, raspravljala su se pitanja, koja spadaju u okvir lože, a kad je taj ceremonijal bio svršen, prešlo se u ostale prostorije, gdje je bila luksusno uredjena blagovaonica. Prostorija za ceremonijal izgledala je iznutra kao sinagoga, a bila je osvijetljena stotinama žarulja, koje su na rubu stropa tajinstveno bacale svoja svijetlo na članove lože i velikoga majstora. Dvorana za gozbu bila je isto tako luksusno rasvijetljena lusterima, čija su svijetla izgledala kao plamen. Veliki luster u sredini, koji je stajao iznad stola u obliku polumjeseca, izgledao je kao da s neba pada bezbroj plamenih jezika.

Na gozbama nije svaki put prisustvovao isti broj članova, ali se iz njihovih blagajničkih knjiga, a pogotovo knjiga, koje je vodila njihova gazdarica, moglo vidjeti, da su te zakuske bile veoma skupe. Spomenut ćemo samo nekoliko njih.

Dne 15. veljače 1940. godine stajala je zakuska 1854 dinara, a iz jelovnika se vidi, da su na stolu bila najraznovrsnija najskupocjenija jela, koja se nisu tada lako mogla vidjeti na stolovima i najbogatijih Hrvata, gradjana grada Zagreba. Dne 20. ožujka stajala je večera 1748 dinara, a 23. travnja ništa manje nego 2.837 dinara. Dne 15. svibnja, kad se na njihovom stolu nalazio sir, te još neki specijaliteti stajala je večera 1196 dinara, a posve je razumljivo, da su se na stolu članova židovske lože nalazila uvijek prva jela, koja su se mogla u to vrijeme kuhati. Nitko u Zagrebu sigurno još nije jeo jagode u mjesecu svibnju, dok ih je bilo na pretek na stolu zagrebačke židovske lože.

Isto tako vidi se iz blagajničke knjige, da su na njihov stol došle i prve trešnje, zatim marelice, breskve, smokve, kruške i sve ostalo, što se možda čak i u Zagrebu nije moglo nabaviti, već samo u južnim krajevima. Posve je razumljivo, da je svaka takva večera predstavljala pravu kraljevsku gozbu, pogotovo, kad bismo još naveli sve one patke, piliće, guske i stotine vrsti drugih delikatesa. Kod njih se nikada nije pitalo koliko što stoji, već se uvijek pitalo, da li je na stolu i da li će se članovi lože moći ugodno pozabaviti, kad svrše »posao« u dvorani za ceremonije.

Slobodni zidari, članovi zagrebačke židovske lože bili su veoma oprezni i pazili su, da im ne bi za vrijeme njihovih gozba bilo tko smetao. Na vratima, koja su vodila u glavnu dvoranu stajala je električna naprava, koja je neprestano svijetlila i davala znak da se ne smije ući u prostorije. Na toj napravi stajala su slova »NE ULAZI«.

Inventar, koji se nalazio u tim prostorijama, a vlasništvo je lože »Zagreb«, predstavljao je ogromnu svotu. Ne samo namještaj, skupi sagovi, te isto tako skupi zastori, već u prvom redu srebrni jedaći pribor i porculansko posudje stajalo je sigurno mnogo više za 30 osoba — koliko je toga pribora tamo bilo — nego što stoji sav jedaći pribor hrvatskog seljaštva u čitavom Hrvatskom Zagorju.

Kad je redarstvo zapečatilo ove prostorije, onda je sve ono što se nije moglo prije odnijeti i spremiti na sigurno mjesto ostalo razbacano u pojedinim sobama i čekalo, dok ne dodje vlast da provede dražbu.

Ta dražba je i provedena, pa je sav taj pokretni imetak, koji se tamo nalazio prodan za svotu od 50.000 dinara. Na dražbi su se nalazili samo Židovi, i to u glavnom članovi lože. Najpravilnije bi bilo, da je ta dražba bila najavljena putem svih novina, kao što se objavljuju i dražbe Hrvata, kojima se eventualno prodaje namještaj ili kuća za porez, pa da su mogli dražbi pristupiti svi interesenti, koji su htjeli nešto kupiti. Onda bi bilo posve sigurno, da bi ova svota od 50.000 narasla možda na 250.000 dinara. Medjutim dražba je obavljena i tako je židovskoj loži »Zagreb« za 50.000 dinara uspjelo spasiti ono, što nije spasila prije, nego što je došlo redarstvo da zapečati ložu.

SLOBODNI ZIDARI SKRIVALI SU SE ČAK POD PLAŠT SAMOGA KRALJA ALEKSANDRA

Nakon atentata na kralja Aleksandra u Marseille-u u svim slobodno-zidarskim ložama održane su svečane komemoracije, jer je to bilo odredjeno od Velike Lože »Jugoslavija«. Masonsko službeno glasilo »Šestar« donijelo je posebnu poruku slobodnim zidarima u Jugoslaviji, koja glasi: »Kad su mračne sile prekinule nit života našeg Velikog Kralja, čitav je jugoslavenski narod sklopio čvrst bratski lanac oko uzvišenih narodnih svjetlosti, od kojih su najjače: duševni lik viteškog kralja ujedinitelja, slavna narodna prošlost čvrsto pouzdanje u budućnost.

Kad god sklopimo naš bratski lanac u tihoj slobodno-zidarskoj radionici mislimo na naš narodni bratski lanac.

Kad god ugledamo naše uzvišene slobodno-zidarske svjetlosti, mislimo na naše narodne svjetlosti.

Mi sljedbenici kraljevske umjetnosti moramo biti najjače karike našeg narodnog lanca i nas moraju najjače proniknuti narodne svjetlosti«.

Isto tako su sve slobodno-zidarske lože dobile pod brojem 11.163 10 listopada 1934. godine okružnicu u kojoj se poziva slobodne zidare da »Čuvaju Jugoslaviju«, jer da su svi slobodni zidari prožeti ljubavlju prema viteškom kralju ujedinitelju i domovini.

Brat dr G. B. napisao je u »Šestaru« tada »Apoteozu« koja glasi:

»Na pragu Panteona stade i snažno zakuca:

— Tko tako kuca?

— Slobodan čovjek, dobroga glasa

— Kako ti je ime?

— Aleksandar Karadjordjević

— Što tražiš?

— Prijem.

— Tko za tebe jamči?

— Veliki narod jugoslovena otac mi Petar i vožd Karadjordje.

— Odakle dolaziš?

— S rada. Sa zidanja čeličnog temelja Jugoslavije velebnog hrama općeg mira.

— Zašto si smrtno ranjen?

— Jer ne htjedoh izdati riječ.

— Udji kraljevski majstore bratski, da sklopimo lanac«.

U svim zagrebačkim slobodno-zidarskim ložama održan je 12. listopada 1934. godine i »Žalobni rad«, a vodio ga je sam Veliki Majstor dr K. On je tada izrekao govor u kome je naglasio, da jugoslavenska masonerija proživljava svoje najtužnije dane, jer se ljubljeni kralj Aleksandar I. Ujedinitelj preselio u vječni Istok, kao žrtva podmuklog zločina onih istih mračnih i izdajničkih sila, koje stalno ugrožavaju i našu teškim žrtvama stvorenu domovinu Jugoslaviju.

Masoni Jugoslavije — rekao je dr K. — stoje do srži potreseni pred prolaznim ostatcima narodnog heroja,neprolaznih zasluga i neprolazne slave. Stojimo skrušeni pred krutim neobjašnjenim udarcem Neimara svih svjetova, ali smo čvrsto odlučili, da svim silama nastojimo izvršiti posljednju poruku neprežaljenog nam vodje: Čuvajte mi Jugoslaviju!

Tada su glazbenici u slobodno-zidarskoj loži odsvirali jednu simfoniju, pa je Velikoj Loži nakon toga odaslan izvještaj.

Nakon toga je slijedila glazba, kako sami masoni javljaju, te čitanje sažalnica i obnašanje udovičke torbe.

UMRO JE VELIKI SLOBODNO-ZIDARSKI MAJSTOR DR ADOLF MIHALIĆ

Ime dra Adolfa Mihalića značilo je za slobodno zidarstvo veoma mnogo. Svi oni, koji su tek stupili u lože morali su čitati njegove rasprave o slobodnim zidarima, kako bi se upoznali sa svim tajnama Adoniramove družbe, a oni stariji morali su uvijek s velikom pažnjom pratiti njegov rad, ako su htjeli nešto korisno naučiti za slobodno zidarstvo.

Ali 11. veljače 1934. godine smrt je pokosila velikog masona. To je bio najveći udarac za slobodne zidare. Velika Loža »Jugoslavija« obavijestila je o smrti dra Adolfa Mihalića »sve velike slobodno-zidarske vlasti i slobodno-zidarske lože na svijetu, da se doživotni Veliki Majstor, osnivač i dugogodišnji urednik slobodno-zidarskog mjesečnika »Šestar« preselio u vječni Istok. Njegovom smrću izgubio je svjetski bratski lanac jaku i vrijednu kariku. On je živio za druge, pa zato nikada ne umire, jer živi u svojim djelima«.

Sprovod dra Adolfa Mihalića obavljen je 13. veljače u 11 sati prije podne na Mirogoju. Pogreb je obavljen bez svećenika, jer su crkvene vlasti odbile, da i jedan svećenik sudjeluje kod ovoga sprovoda. Tada je prvi govorio u ime slobodnih zidara Aleksandar Schmidt, koji je u svome govoru veličao Mihalića i rekao, da će slobodni zidari dovoditi na njegov grob svoju djecu i reći: »Ovdje pod ovim grobnim kamenom pohranjen je prah čovjeka, koji je cijelog svog života propovijedao mir i ljubav medju ljudima. Zapamtite dobro, djeco, ime njegovo i radite i vi tako«.

Pred lijesom na sprovodu nošen je na jastuku uglomjer i šestar, koji su simbolizirali pripadnost pokojnika slobodno-zidarskom savezu, a nad otvorenim grobom oprostio se od njega u ime zagrebačkih slobodnih zidara dr Ante Dražić, a u ime cijelog slobodno-zidarskog saveza govorio je zamjenik Velikog Majstora Velike Lože »Jugoslavija« arhitekt Gjuro Bajalović.

U ožujku mjesecu održan je žalobni rad za Adolfom Mihalićem u loži »Pravednost«, kojoj je on bio začasni starješina.

Na tome radu bili su prisutni svi slobodni zidari iz zagrebačkih loža, te pet članova iz karlovačke lože »Ivanjski krijes«, pa je dvorana bila premalena da primi sve prisutne.

Starješina lože »Pravednost« je govorio o radu dra Mihalića i rekao, da je on spadao medju glavne stupove slobodno-zidarskog saveza.

a napose jugoslavenske masonerije koji je pretežni dio slobodnih zidara ovdašnjih krajeva priveo masonskom svijetlu i osobno kumovao većem broju mladjih masona.

Na toj komemoraciji je i slobodni zidar dr Ante Dražić prikazao Mihalićev rad. Dr Adolf Mihalić pl. Prigorski rodio se u Zagrebu 1864. godine. Njegov otac Maksimilijan potječe iz gradjanske porodice iz Karlovca, gdje je bio veoma poznat. Jedno vrijeme je bio načelnikom u Zagrebu, a kasnije je bio odsječnim savjetnikom kod zemaljske vlade. U tom svojstvu je

1872. godine potvrdio statut sisačke lože »Zur Nächstenliebe«, koja je primila patent simboličke velike lože Madjarske za tri ivanovska stupnja. Time je udaren temelj slobodnom zidarstvu u Hrvatskoj.

Adolfov otac nije bio slobodni zidar, ali je često govorio o slobodnom zidarstvu u humorističnom tonu. To je bilo dosta, da u mladom duhu svoga sina probudi zanimanje za taj pokret. Dr Mihalić svršio je pravo 1888. godine. Osobito je mnogo u Zagrebu naučio od pokojnoga Kršnjavoga s kojim je duže vremena radio. Dr Mihalić službovao je kao upravni činovnik u Zlataru, Jaski, Karlovcu i Ogulinu, odakle se 1902. godine ponovno vratio u Zagreb. Kroz čitavo vrijeme bavio se u velike proučavanjem masonerije, jer je već tada bio članom slobodno-zidarske lože »Demokratia« u Budimpešti. Kad je u Zagrebu s nekim prijateljima osnovao ložu »Hrvatska vila« on je bio tajnikom lože. Tada vlada nije htjela potvrditi pravila. Banom je bio Khuen Hedervary. I

dok je u Madjarskoj slobodno-zidarski pokret bio dozvoljen dotle ga Khuen u Hrvatskoj za volju klerikalaca nije dozvolio.

Dr Mihalić bio je odlikovan počasnim članstvom lože »Sirius« iz Rijeke i lože »Pobratim« iz Beograda, a na dar je dobio svečanu pregaču. Njegova je zasluga, da je osnovana i loža »Budnost« u Osijeku. On je — kako se medju slobodnim zidarima ističe — radio na slobodnom zidarstvu bez obzira na posljedice, koje bi ga kao državnog službenika mogle zadesiti, a i za vrijeme Austro-Ugarske putovao je u Beograd, gdje se slavilo sveslavenstvo bratimstvo Jednom je prilikom čak rekao: »Lijep sam ja austrijski činovnik, koji slavi slavensko bratstvo«. Godine 1919. izabran je dr Mihalić Velikim Majstorom velike matice lože »Ljubav bližnjemu«, a isto se tako brinuo za vrhovni savjet kraljevine Srbije, koji je oživio njegovom pomoći. Dr Mihalić je zatim pomogao osnovati »Ivan grof Drašković« u Zagrebu. Tada su medju slobodnim zidarima izbili razni sukobi, pa je odlučeno da se osnuje loža »Pravednost«. I tu je sudjelovao dr Mihalić. Dr Mihalić bio je imenovan i zamjenikom Velikog Majstora Velike Lože »Jugoslavija«, a isto tako bio je i jamac prijateljstva velikih loža nizozemske, škotske i new-yorške kod Velike Lože »Jugoslavija«.

KAKAV JE ODNOS MEDJU MASONIMA

U siječnju mjesecu 1935. godine održao je slobodni zidar dr A. Š. (Dr Aleksandar Šmit, starješina lože »Ivan grof Drašković«) predavanje o odnosu medju masonima. Ovo predavanje nazvano je informativnim referatom, koji je namijenjen mladjoj braći.

»Masonstvo je savez čestitih i slobodnih ljudi — rekao je dr A. Šmit — koji zajednički teže za idealnom ljudskom zajednicom putem etničkog usavršavanja čovjeka pojedinca«.

Nije nam ni na kraj pameti, da ulazimo u to, da li je masonstvo zaista savez čestitih i slobodnih ljudi, već to prepuštamo onima, koji budu pročitali imena slobodnih zidara i koji vjerojatno poznaju mnoge od njih, ali ne iz masonskih loža, nego iz života. Posve je razumljivo, da će mnogi bogataš, koji se nalazi u loži, a prema tome i u popisu masona, za sebe ustvrditi, da je pošten i čestit čovjek i da i on teži za idealnom ljudskom zajednicom, ali će svatko znati, da je čak i to nepoštenje i nemoral, što će tako o sebi govoriti, jer nitko nije tako naivan, da bi mogao i na čas posumnjati, da je taj čovjek ogroman kapital s kojim raspolaže stekao na pošten način.

Može li biti pošten čovjek i onaj, koji je javno pred čitavim hrvatskim narodom, a kome nažalost i on pripada, glasovao protiv toga naroda i protiv njegovih težnja za slobodom i pravicom za koju je palo bezbroj glava i proliveno mnogo krvi?

A takvih medju slobodnim zidarima ima najviše, o čemu se može uvjeriti svatko, tko dobro pročita popis slobodnih zidara i tko s pažnjom analizira svakoga od njih.

Dr Aleksandar Šmit je dalje svojoj mladjoj braći rekao slijedeće:

»Vjerno tom idealu masonstvo stalno nastoji, da nam ga kao najviši postulat ne samo otkrije i približi, već da nam ga usadi u srca naša, da prožme svu našu ličnost i tako postane pokretnom snagom naše masonske djelatnosti i našeg nastojanja. Da to postigne, ono se služi pisanim i nepisanim zakonima, simbolima, alegorijama i legendama. Već u Andersenovim »Starim dužnostima« nailazimo na dragocjene pobude za prosudjivanje i uredjivanje odnosa medju braćom. Navodim najvažnije izmedju njih: Pouči mladjeg brata kako da radi, da ne pokvari radnje zbog pomanjkanja pravog prosudjivanja. Podajte si medjusobno korisne i iskrene savjete. Ne čini i ne govori, što bi priječilo slobodan razgovor. Kloni se sakrive-

nog dogovaranja medju braćom. U ložu ne unosi privatne razmirice ili svadje, ni prepirke o religiji ili politici. Ne zavidi blagostanju svog brata i ne nastoj, da ga ukloniš od njegove gradnje, ako je sposoban da je dovrši«.

Ovo što se tiče o svadjama i razmiricama je svakako idealno zamišljeno, ali nitko od nas ne će ni na čas posumnjati, da se u loži čak nije i politiziralo, pogotovo kad se znade, kojim su sve »jugoslovenskim« strujama pripadali razni članovi masonskih loža. Medjutim dr Aleksandar Šmit je već i najmladjoj braći dao pouku, da treba jedno govoriti, a drugo činiti. Drugim riječima, radite tako, da ne zna ljevica što radi desnica.

Neka onda odgovori gospodin starješina mračne slobodno-zidarske lože »Ivan grof Drašković« dr Aleksandar Šmit kako je u svoje vrijeme dana instrukcija slobodnim zidarima, da glasuju za Bogoljuba Jevtića, a protiv Vodje hrvatskog naroda predsjednika dra Vladka Mačka, kad se u loži ne smije govoriti o politici? Ili možda vjeruje, da su svi slobodni zidari bili pristaše hegemonije, koja je provodjena nad Hrvatima punih 20 godina? Ako je tako, onda smo ih trebali likvidirati već 1935. godine, kad su bili raskinuti okovi, kojima je bio okovan hrvatski narod.

Svakom slobodnom zidaru preporuča se da sluša savjet starješina i drugova, a pogotovo se preporuča, da nikad ne ide na sud, ali ako je parnica neizbježiva onda ju mora voditi bez srdžbe i ogorčenja i ne smije učiniti ništa, što bi moglo spriječiti obnovu ili nastavak bratske ljubavi. Prema tome se dopušta i to, da se dva slobodna zidara, koji se nalaze u istoj loži sastanu i na sudu ali im to ne smije smetati da se kasnije u loži opet bratski ne ljube. Prema tome moraju se naučiti na život u profanom svijetu, kao i na život u loži. Slobodni zidari su majstori u tome, pa im je čak uspjelo i to, da se dva velika politička protivnika izvan lože sukobljuju, jer se idejno razilaze ili pripadaju raznim političkim strankama, da su ta dva ista čovjeka, kad se sastanu u loži najbolji prijatelji i jedan drugome nema šta predbaciti. Da li je to pošteno, moralno i ljudski o tome će svatko moći prosuditi, pa zato nisu potrebne instrukcije gospodina starješine slobodnih zidara.

Dr Aleksandar Šmit je tada mladjoj braći slobodnim zidarima rekao i to, da su svi ljudi rodjeni pod jednakim zakonima prirode i da prema tome imadu jednaka prava i dužnosti u društvu. To je točno. ali dr Aleksandar Šmit je pod »ljudima« mislio sigurno samo one, koji su se nalazili u ložama i koji pripadaju grupi bogataša i kapitalista, dok sigurno nije mislio da u društvu imaju jednaka prava i dužnosti i oni najsiromašniji, koji možda dnevno nemaju koru kruha ili stana, te oni koji se moraju potucati od praga do praga da mogu naći bilo kakvo zaposlenje i nahraniti svoju djecu. Isto tako nije on sigurno pomislio, da bi jednaka prava i dužnosti

imao jedan multimilijunar kao i onaj, koji nema dva dinara, da si kupi pola kilograma kruha, pa makar je znao da su i jedan i drugi rodjeni pod istim zakonima prirode i da bi zapravo na svijetu trebali imati potpuno jednaka i prava i dužnosti.

ŠTO PREDSTAVLJAJU RAZNI SIMBOLI U MASONSTVU

Slobodni zidari kažu, da prostor njihovog rada, zatim njihov alat, veliki elementi rituala, oni sami po svojim stepenima, njihova odjeća, pokreti i kult, sve to da svojim simboličkim značenjem upućuje u veliki misterij bratstva i bratske ljubavi. Oblik njihove radionice OGRADJENI DUGULJASTI ČETVEROKUT ne predstavlja samo po svome ogradnom zidu povezanost onih, koji unutar toga zida rade, već simbolizira i masonsku gradjevinu, koja počiva na temeljima bratske povezanosti.

T r i s t e p e n i c e, koje vode prema oltaru dozivaju nam u pamet tri najviše kreposti, koje moraju resiti svakog masona: umjerenost, pravednost i dobrohotnost. U nerazdruživoj svojoj vezi one bi imale osposobiti slobodnog zidara, da razumno i bez predrasuda, objektivno, ali i s punim osjećajem ocijeni svog bližnjega i njegova djela.

P l a m e n a z v i j e z d a nad oltarom simbolom je duhovnog i ćudorednog života, koji se ukazuje u svijetlu spoznaje, jakosti volje i tople bratske ljubavi.

Š e s t a r simbolizira i točno odredjuje odnos slobodnog zidara prema bližnjemu, a napose prema braći. Šestarom se opisuje kružnica, koja je simbolom ljudske, a napose bratske zajednice. Kao što krug predstavlja najsavršeniji geometrijski oblik, jer nema ni početka ni kraja te prikazuje potpunu cjelinu, tako i odnos prema braći mora biti uobličen, harmoničan i uravnotežen.

U g l o m j e r, koji po položaju svojih krakova upućuje slobodne zidare na ispravnost i održavanje bratske veze pripada alatu prvog stepena. Postupak prema masonima ima se udesiti u smislu pravog kuta, t. j. treba postupati prema bližnjemu onako, kako se želi, da on postupa prema njima.

M i s t r i j a služi za izgladjivanje žbuke. Ona predstavlja skladnost u radu, revnost u ispunjavanju dužnosti, obazrivost kod izgladjivanja nesavršenosti i pogrješaka masona i bližnjih.

R a z u l j a i o l o v n i c a — znakovi prvog i drugog nadzornika — podsjećaju na dužnost, da temelje masonske gradjevine grade slobodni zidari razuljom iskonske jednakosti, a njene zidove olovnicom pravnog suda. To znači, da sva njihova nastojanja, sve misli i djela namijenjena bratskoj suradnji moraju biti harmoničan produkt snage, razuma i čistoće savjesti.

Bijela pregača predstavlja slobodno-zidarski rad, koji mora biti čist, bez ljage, trajan i utvrdjen medjusobnom izmjenom misli.

Tapis, u kome se nalazi sva simbolika slobodno-zidarske radionice predstavlja najvažnije elemente »kraljevske umjetnosti« i njenog sistema.

Osim toga pored simbola služe slobodnim zidarima i Ritual i njegove forme kao važno vrelo pobuda i pouke.

ŠTO HOĆE TAJNA ADONIRAMOVA DRUŽBA

Sami slobodni zidari uče, kad se nalaze u tome stepenu, da svi masoni znaju, da je njihovo svjetsko internacionalno bratstvo postavilo sebi grandiozan i svima njima zajednički glavni cilj: podizanje veličanstvenog hrama čitavog čovječanstva slično porušenom jeruzalemskom Salamonovu hramu, simbolu židovske i Jehovine vlasti nad svijetom u kome će Jehova uvijek vladati, a čiji će stanovnici — »čovječanstvo« — predstavljali samo jednu porodicu. Narodnosti moraju nestati. Religija mora nestati. Jedino Izrael ne će prestati, jer je od Boga izabran ovaj mali narod. Prema tome Židovi preko slobodnog zidarstva žele stvoriti jednu svjetsku državu, u kojoj će onda oni voditi glavnu riječ.

Premda smo u Domaćoj uredbi mogli naći, da se slobodni zidari ne bave politikom i ne vode političke diskusije ipak to nije točno, jer je u knjizi Acacia na strani 193., a kojoj se knjizi moraju svi masoni pokloniti, napisano: »Svaki mason mora se baviti politikom«, a u izvještaju »Grand Orient de France« na 365. stranici piše, da svaki narodni zastupnik mora dati u odredjeno vrijeme pismeni referat svojoj loži o svom radu u parlamentu. Isto tako se tu može naći podatak, da je više od 250 masona s mandatima republikanske stranke sjedilo u Francuskoj u senatu i parlamentu i da su oni bez bojazni napisali, »da masonerija upravlja državom i da je masonerija tajni upravljač francuske republike, jer republika točno ispunjava direktive lože«. Konačno to je i rekao i sam francuski ministar Gadeau na kongresu slobodnih zidara 1894. godine, a slično je rekao engleski ministar Disraeli, podrijetlom Židov,

> da svijetom ne upravljaju oni ljudi, koji stoje na čelu vlada, nego oni koji se nalaze u pozadini i da ne smijemo imati iluzije, jer se svijetom upravlja pomoću tajnih organizacija.

Židovima je preko slobodno-zidarskih loža uspjelo dobiti u svoje krugove veliku većinu važnih političkih ličnosti na gotovo svim kontinentima svijeta, pa su prema tome bili najbolje obaviješteni o političkoj situaciji u svakoj državi. Oni su točno znali, kada i gdje treba nastupiti i kako ubaciti kamen smutnje, kako bi se narodi medju sobom zavadili, počeli s klanjem i rušenjem svega onoga, što je godinama stvoreno, a to su radili samo zbog toga, da mogu kasnije — kad pokolj prestane — ubirati plodove i doći pred narod s velikim socijalnim i čovječanskim idejama, koje će naravno u ime naroda provoditi — oni!

Tako su i Židovi, odnosno slobodni zidari pomagali novcem putem američkih banaka boljševičku revoluciju u Rusiji, pa su zato do sada i vodili u Moskvi glavnu riječ.

Čak i ministar vanjskih poslova morao je biti Židov Litvinov (Falkenstein), a da ne govorimo o Trockome i ostalim Židovima, koji su zauzimali važne položaje u Sovjetskoj Rusiji. Sada, kad je broj tih vladajućih Židova u Rusiji prorijedjen, jer se Staljin digao protiv njih, naslućujući kamo vode njihovi ciljevi, nije više toliko Židova na vlasti, a može se vjerovati, da će ih i nestati u Rusiji u najskorije vrijeme sa svih važnih političkih mjesta. Tko bi mogao biti tako naivan pa misliti, da se izmedju 180 milijuna Rusa ne može naći upravo ni jedan Rus, koji bi bio sposoban da predstavlja Rusiju prema inozemstvu, t. j. da zauzima položaj ministra vanjskih poslova, već da je jedino sposoban čovjek za to mjesto Židov Litvinov, koji čak ne zna ni govoriti ruski.

Gotovo sve europske države likvidirale su slobodno zidarstvo u svojim kućama, ali u isto vrijeme i slobodne zidare. Oni više ne će imati nikakva utjecaja na Europu, jer se kroz niz godina vidjelo, da je čitavo nastojanje slobodnih zidara — koji su zauzimali najvažnija vodeća mjesta — išlo za tim, da služe internacionalnom židovstvu, koje je splelo mrežu u prvom redu oko čitave Europe, a onda oko ostalih kontinenata, kojima je trebalo zavladati.

Nitko ne bi imao ništa protiv Židova kao naroda i ljudi, jer su i oni stvoreni zato da žive i prema tome mora i za njih biti mjesta i hrane na kugli zemaljskoj. Ali treba ih bezuvjetno razuvjeriti u tome, da su oni izabrani narod, kome je upravo sam Bog povjerio taj zadatak, da vladaju svijetom i da digiraju, kako će svijet živjeti.

Treba im pružiti prilike, da se koncentriraju na jednome mjestu i da tamo medju sobom po miloj volji razviju ne samo trgovinu, nego i kulturu, politiku i sve štogod žele. Ako ih se eliminira iz ostaloga svijeta, a u prvom redu iz Europe, onda se više ne će nitko moći izgovarati napetim stanjem, bijedom ili siromaštvom na Židove, pa prema tome oni ne će biti proganjani i tjerani od nemila do nedraga, nego će u svojoj državi moći mirno živjeti i raditi, kao što žive i drugi ljudi u svojim državama na svijetu. Sigurno je medjutim, da medju Židovima ne će vladati takav sklad kad budu u zajednici, jer onda ne će moći svi biti tvorničari, ne će moći biti bankari, a isto tako ni spekulanti i teški kapitalisti, već će ogromna većina njih morati raditi i baviti se teškim manuelnim poslovima i obradjivanjem zemlje, kako to radi ogromna većina katoličkog naroda u čitavome svijetu.

TKO JE SVE BIO SLOBODNI ZIDAR U ZAGREBU

Nitko ne mora potanko poznavati statute kao i ciljeve slobodnog zidarstva, da mu bude jasno, da se u takve organizacije upisuju samo oni ljudi, kojima lebde pred očima jedino njihovi materijalni interesi.

Najveći karijeriste, kojima je više bilo stalo do položaja, do časti ili možda i do novaca, napustili su najplemenitije nacionalne ideje, zaboravili na mladenačke dane, kad su u selu, u gradu, u školi, na sveučilištu ili bilo gdje bili zadojeni borbom za nacionalna prava hrvatskoga naroda i pošli u ove podzemne organizacije, jer im je preko njih internacionalno židovstvo obećavalo sjaj i čast, obećavalo im brda i doline.

Poštena hrvatska narodna inteligencija — što je i razumljivo — nije nikada bila blizu slobodno-zidarskim ložama, jer je uvijek odbijala od sebe svaki mračni i tajnoviti posao o kojem ne bi mogao voditi računa čitav hrvatski narod.

Ali bilo je i takvih, koji nisu za narod mnogo pitali i nije ih se ticalo, što će drugi o njima misliti i govoriti, pa su se dali u kolo onih, kojima su bili veoma potrebni.

Teško bi razočaranje bilo za hrvatski narod, kad bi se medju slobodnim zidarima našla imena, koja se danas spominju gotovo dnevno u vezi s hrvatskom nacionalnom borbom. Ali to se nije dogodilo. Sada slobodnom zidarstvu više u Hrvatskoj ne cvatu ruže i pomalo se gasi slobodno-zidarska »svjetlost«, a ugasit će naskoro i potpuno, kao što ju je nestalo i u mnogim europskim državama.

Ova imena, koja ćemo naći u raznim slobodno-zidarskim ložama, nisu izmišljena, a niti na brzu ruku napisana, što se konačno može kontrolirati, ako svaku pojedinu osobu pojedinačno analiziramo. A da ti ljudi u velikoj većini nisu nikada pripadali svojom dušom hrvatskom narodu, vidi se po tome, što su politički uvijek bili protiv hrvatskog naroda i služili svakome, a u prvom redu beogradskoj čaršiji po čijim su uputama u zagrebačkim ložama radili. Te upute dobivali su preko Velike Lože »Jugoslavija«, jer su se dali pod njezinu zaštitu.

Pored imena donosimo i broj biračkoga mjesta i broj biračkog spiska od godine 1935., kada su ti ljudi svoje glasove dali protiv Vodje hrvatskog naroda, predsjednika dra Vladka

Mačka i glasovali za listu Bogoljuba Jevtića. Oni kraj čijeg imena nema broja biračkog spiska, ili nisu glasovali ili se uopće ne nalaze u Zagrebu.

Ali po tome se može ustanoviti, da su vjerno slušali vlast, koja im je iz Beograda diktirala, kako se imadu na izborima u profanome svijetu držati, ili da su bili izdajice i kukavice, koji se nisu usudili glasovati za listu predsjednika dra Mačka odnosno za hrvatski narod, a isto tako nisu htjeli glasovati za listu Bogoljuba Jevtića, jer su računali s time, da će u hrvatskoj sredini i dalje živjeti.

Ovaj njihov popis, koji donosimo ima posve sigurno i zagrebačko redarstvo. Taj popis je za široke slojeve najveća tajna i teško je saznati tko je slobodni zidar. Ali da je bilo reda i zakona onda je posve sigurno, da takvo tajno društvo ne bi postojalo ili kad je već postojalo i dobilo odobrenje pravila od vlasti, moralo bi se javno znati tko su članovi i što sve rade iza zatvorenih vratiju.

Ima i takvih, čija se imena ne nalaze na ovome popisu. Ali njih se u popis i ne smije staviti, premda se dobro znade, da pripadaju slobodnim zidarima, jer su se oni pravodobno pobrinuli da se njihova imena ne nadju ni u jednoj loži, ni u jednoj knjizi posjetnika lože, a isto tako su se pobrinuli, da slobodni zidari sklonu prije dolaska redarstva sve, što bi moglo kompromitirati najveće glave.

Dokaz tome neka služi ovo: Kad su redarstveni činovnici ušli u jednu slobodno-zidarsku ložu, gdje su obavljali premetačinu u prisutnosti dvojice članova, jedan je drugome rekao: »Znaš, to je ono o čemu smo prije tri dana bili obaviješteni . . .«

Dakako, da se na ovaj način nije moglo doći do onoga materijala, do kojega bi se moralo doći, jer ne samo da su slobodni zidari znali tri dana prije, da će lože biti zapečaćene, već su čak bili obaviješteni, što sve moraju poduzeti u tome momentu. Pred njima je taj postupak opravdan kao pritisak strane sile, i obećano im je, da će nakon što bura prodje opet moći i dalje raditi. Medjutim, u to valjda nitko više ne vjeruje. Kakogod svršio sadašnji rat i tkogod pobijedio , sa slobodnim zidarstvom je jednom za uvijek svršeno — barem u Hrvatskoj.

MASONI SU DRUŠTVENI TRUTOVI I PARAZITI SVOGA NARODA

Svatko znade o pčelama barem toliko, da su one uzor marljivosti i da neumorno oblijeću od ranog jutra do kasne noći svaki cvjetić i donose u košnicu prašak, koji na cvijeću skupe, kako bi stvorile što više meda. Kad se nekoga želi pohvaliti za njegovu marljivost, kad se hoće istaknuti neumoran rad jednoga čovjeka, kaže se za njega, da je marljiv kao pčela. Ali pored pčela u košnici žive i trutovi. Oni ne rade apsolutno ništa, imaju privilegiran položaj i žive na račun svih ovih pčela, koje se dnevno muče. Dakako, da i tim trutovima jednom dodje kraj, kad se pčele ujedine i složno ih izbace iz košnice.

Što su trutovi u pčelinjaku, to su masoni u narodu.

Da je tako u čitavome svijetu — a prema tome i kod nas, gdje je utjecaj slobodnih zidara veoma velik — moglo bi se dokazati bezbrojnim činjenicama. Na primjer: u Njemačkoj je prije dolaska Hitlera na vlast bilo nezaposleno ništa manje nego 6,200 000 radnika. Oni su bez kore kruha lutali od grada do grada, od sela do sela, od tvornice do tvornice i svagdje im je bilo rečeno, da nema posla, da nema zarade i da neka dodju drugi put ili neka se uopće ne vrate. U času, kad su iz Njemačke odstranili sve Židove i uništili masoneriju, koja nije ništa drugo, nego internacionalno židovstvo dirigirano putem nekih nežidova, koji su se u slobodno-zidarskim ložama nalazili, kad je svaka tvornica i svako veliko poduzeće došlo u čisto njemačke ruke i pod kontrolu njemačkih vlasti od onoga časa nema više nezaposlenosti. Naprotiv danas, kad se veliki dio njemačkih radnika nalazi mobiliziran na raznim frontama, u Njemačkoj su zaposleni strani radnici i to iz Belgije, Slovačke, Madjarske, pa i iz Hrvatske, iz koje su Nijemci pozvali veoma veliki broj ljudi, da tamo nadju zaposlenje. Slično kao u Njemačkoj bilo je i u Italiji.

Medju masonima u Hrvatskoj ne ćemo naći ni jednoga čovjeka, koji bi bio poznat kao puki siromah i za kojeg bi se zaista moglo reći, da je tamo došao zbog velikih ideja slobodnih zidara, premda — ako već nije za slobodne zidare sposoban jedan radnik — ima kod nas na tisuće nezaposlenih i slabo plaćenih intelektualaca, koji su umno veoma jaki i koji bi prema tome mogli doći u krug slobodnih zidara.

**Ali masonerija je skup u prvom redu bogataša, političkih ka-
rijerista, beskičmenjaka i kartel sviju kapitalista, koji se do-
govaraju i pronalaze načine, kako će što više stvoriti, što više
povećati svoj kapital — dakako na štetu čitavoga naroda.**

U masonskim se ložama prema pravilima mora uvijek govoriti o
jednakosti, o bratstvu, o slobodi i što je najvažnije — o socijalnoj
pravici. Neka dokažu slobodni zidari, da li su ikada i jedan jedini di-
nar dali za koju socijalnu akciju, koja je bila povedena u hrvat-
skom narodu. Da li su ikada od stotine tisuća dinara, koje su bile
sabrane u masonskim ložama, samo jedan jedini dinar dali hrvat-
skom narodu, odnosno vratili ga onima, kojima su ga oteli. Ili su
možda pomagali tim novcem samo svoje članove. Možda je trebalo
kojemu od tih kapitalista zimska pomoć ili nabaviti odjeću njego-
voj djeci? Ne.

Ako pregledamo blagajnički izvještaj samo jedne lože u Zagrebu, odmah će nam biti jasno, koliko je novaca skupljeno u svim ložama i na što se je taj novac trošio. U židovskoj loži »Zagreb« iznosili su redoviti i izvanredni primitci za godinu 1936. i 1937. ništa manje nego 305.800 dinara. Najamnina je iznosila za tu godinu 51.200 dinara, kotizacija kod velike lože 12.400 dinara, telefon brzojavi i poštarina 4.608 dinara, rasvjeta, plin i ogrjev 7.998 dinara, tiskanice 2.594 dinara, knjige, časopisi i novine 4.367 dinara, razni izdatci 9.904 dinara, te još kojekakvi drugi sitni izdatci.

Nigdje u tome blagajničkom izvještaju ne možemo naći, da je i jedna para dana za nezaposlene hrvatske radnike, za »Zimsku pomoć«, za bilo koje hrvatsko društvo ili bilo kome Hrvatu, kome je i te kako bilo potrebno što prije pomoći.

Naprotiv možemo reći, da je za t. zv. bitoljsku akciju te godine dano 7.500 dinara, te za razne druge židovske akcije ravnih 100.000 dinara.

Tako izgledaju i ostali blagajnički izvještaji slobodno-zidarskih loža u Zagrebu.

Zar bi se itko mogao buniti protiv slobodnih zidara, kad bi oni svake godine svotu od nekoliko stotina tisuća dinara — koju skupe gotovo u svakoj loži pojedini članovi — dali u bilo kakve svrhe i na raspolaganje hrvatskome narodu. Onda bi se moglo reći, da je to ipak organizacija, koja vodi računa o svome narodu i koju, ako već ne treba pomoći,

ne bi se smjelo rušiti, jer ima barem nešto pozitivnoga u sebi. Ali kad se znade, da su ti ljudi milijune i milijune zaradili u hrvatskom narodu, prikratili najbijednije time, što su im isplaćivali najminimalnije dnevnice i spekulirali s narodnim produktima na svim tržištima, a tome narodu nisu baš ništa vratili, onda takvo društvo ne može postojati u Hrvatskoj sredini.

Oni su radije stotine tisuća dinara trošili na gozbe i bacali novac
za svoje vlastito uživanje. Nitko ne zna koliko je svakoga tjedna
u loži palo u t. zv. udovičku torbu , kuda je taj novac išao. Ali si-
gurno nitko od slobodnih zidara, od tih bogatih i moćnih ljudi, nije
pustio u udovičku torbu 10 ili 20 dinara, već je dao oveću svotu.
Ako je tvorničar, onda je sigurno svakog tjedna dao u udovičku
torbu toliko za koliko je prikratio radnike kod isplaćivanja njiho-
vih nadnica.

SLOBODNI ZIDARI — PROBISVIJETI, VARALICE I DEFRAUDANTI

Ne ćemo iznositi imena onih slobodnih zidara, koji su kod nas bilo kada nastupili pred kriminalnim redarstvom ili na sudu zbog nečasnih stvari, jer bi to izazvalo takav revolt, da bi morali svakog časa na sud. Poznato je naime, da se čak ni ubojici, a isto tako ni varalici i provalniku ne smije reći, da je kriminalni tip, ako je već on izdržao svoju kaznu ili ako je dobio gradjansko pravo. Prema tome ne ulazimo u to, tko je od masona u Hrvatskoj nepošten čovjek i tko spada medju krvopije narodne, ali ćemo zato spomenuti najmoćnije adute internacionalnog židovstva, članove slobodno-zidarskih loža, koji su se istaknuli raznim aferama.

Najsenzacionalnija je svakako bila afera Aleksandra Staviskog, Židova, osudjivanog bezbroj puta zbog varanja na kartama i zbog pronevjerenja, kojemu je uspjelo pomoću masonerije postati velikim financijerom i vlasnikom novčanih zavoda, koji su državnom preporukom izdavali obligacije. Ništa njemu nije mogla na žao učiniti pariška policija, jer se on nalazio pod zaštitom svog masonskog brata Pressarda, državnog tužitelja, pa mu je uspjelo oštetiti francuski narod za pola milijarde franaka.

Kad je afera izbila u javnost, onda se je Staviski ubio, ali je ipak kasnije ustanovljeno, da su u tu aferu bili umiješani slijedeći slobodni zidari: Camile Chautemps, bivši predsjednik vlade, koji je bio članom lože »Les Enfants de Rabelais«, a kasnije članom lože »La Republique«, zatim Pressard, šurjak predsjednika vlade Chautempsa i državni tužitelj. Ministar Julien Durant, slobodni zidar i Staviskijev zaštitnik te nosilac titule »Knez ružinog križa«. Rene Renauld, ministar i Staviskijev odvjetnik, Andre Hesse, ministar, zatim Staviskijev odvjetnik i junak jednog komičnog dvoboja, te mnogo drugih visokih državnih činovnika u Parizu i najistaknutijih radnika. Dakle, tog internacionalnog varalicu i prevaranta branili su ne samo svi ministri članovi slobodno-zidarskih loža, nego i najistaknutiji slobodni zidari, koji su se nalazili u bilo kojem zvanju iz koga su mogli pomoći Staviskome, svome ložinskome bratu. Sve one, koji su im smetali, t. j. one, koji su se trsili, da u ovoj aferi pobijedi pravda, masoni su najdrastičnijim mjerama odstranili na

koncu ubili suca Princea, koji je vodio ovaj proces. Tko bi dakle mogao protiv njih nastupiti, kad je čak i predsjednik vlade bio slobodni zidar, kome su svakako bili pred očima najprije interesi slobodnih zidara — pa ma kako mračni bili — nego interesi naroda u čije ime je vladao Francuskom.

Kod nas u Hrvatskoj doduše nije ni jedan mason sudjelovao kod takve velike afere, jer bi ona novčano veoma pogodila hrvatski narod, ali ih zato ima, koji su na drugi način oštetili narod i skupili teške milijune. Medjutim moramo spomenuti, premda se o mrtvima mora govoriti samo dobro, da je jedan slobodni zidar zbog pronevjerenja od nekoliko stotina tisuća dinara morao počiniti samoubojstvo, jer tu svotu nije mogao nadoknaditi. A zar to takodjer nije otimačina i najodvratnije djelo, koje bi trebalo kazniti smrću, ako jedan čovjek uspije skupiti teške milijune na račun gladnih, bijednih, poderanih i najsiromašnijih ljudi? A takvih ima kod nas u slobodno-zidarskim ložama veoma mnogo.

VELIKA LOŽA JUGOSLAVIJA OR∴ BEOGRAD

JOV∴ LOŽA .... BROJ

ORIENT: ....

Svim p∴ i potp∴ slbdz∴ ložama svijeta stavljamo do znanja, da je po drevnim običajima slobodnih zidara

BR∴ .... dana .... 19..

primljen u slobodnozidarski Savez kao br∴ UČENIK i da je ispunivši povjerenu mu dužnost unapredjen dana .... 19.. na stepen br∴ POMOĆNIKA i konačno posvećen dana .... 19..

na stepen

BR∴ MAJSTORA K∴ U∴

Za potvrdu njegovog posvećenja izdaje mu se ova diploma ovjerena potpisom i pečatom Vel∴ Lože Jugoslavija.

VEL∴ □∴ BR∴ .... JOV∴ □∴ ....

VEL∴ TAJNIK VEL∴ MAJSTOR TAJNIK STARJEŠINA

OR∴ BEOGRAD, ... 19.. OR∴ .... 19..

Svojeručni potpis imaoca majst. diplome.

Diploma slobodnom zidaru, koga se zbog osobitih zasluga imenuje »Majstorom kraljevske umjetnosti«. Ovu diplomu može podjeljivati samo »Velika Loža Jugoslavija« pojedinim zaslužnim masonima u ložama, koje su pod pokroviteljstvom »Jugoslavije«.

ВЕЛИКА ЛОЖА ЈУГОСЛАВИЈА
Ор.·. Београд

Јов.·. □.·. „..“
Ориент : ....

Бр.·. ....
(име и презиме)
Рођен ....

Примљен у Савез (I°) .... 19......
Унапређен на (II°) .... 19......
Посвећен на (III°) .... 19......

Мат. бр. Л.·. .... Мат. бр. В.·. Л.·. ....

Ор.·. .... дне .... 19......

.... Тајник
.... Старешина
.... Ризничар

В.·. Л.·. Југославија. Бр. ....

В.·. М.·. ....
В.·. Т.·. ....

VELIKA LOŽA JUGOSLAVIJA
Or.·. Beograd

Jov.·. □.·. „..“
Orient : ....

Br.·. ....
ime i prezime
Rodjen ....

Primljen u Savez (I°) .... 19......
Unapredjen na (II°) .... 19......
Posvećen na (III°) .... 19......

Mat. br. L.·. .... Mat. br. V.·. L.·. ....

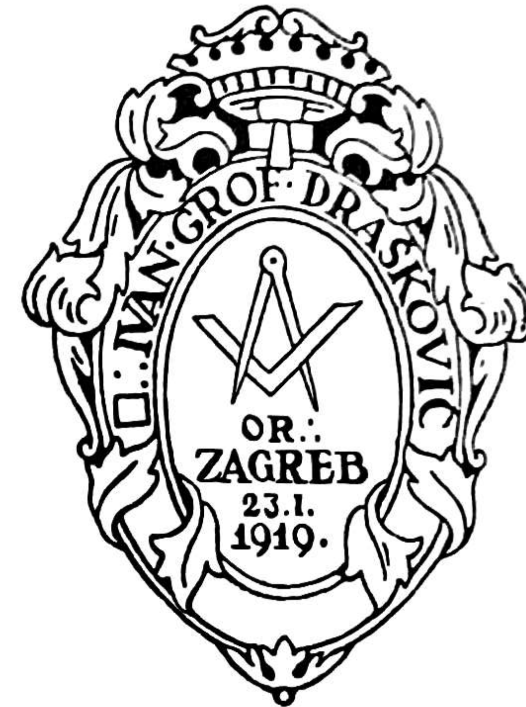
Or.·. .... dne .... 19......

.... Tajnik
.... Starešina
.... Riznčar

V.·. L.·. Jugoslavija. Br. ....

V.·. M.·. ....
V.·. T.·. ....

Internacionalna legitimacija za člana m asonske lože, koja pripada »Velikoj Loži Jugoslavija«. Ova legitimacija tiskana je na više stranih jezika.

Pečat lože istoga je oblika i veličine kao i ložina značka prema priloženom otisku:

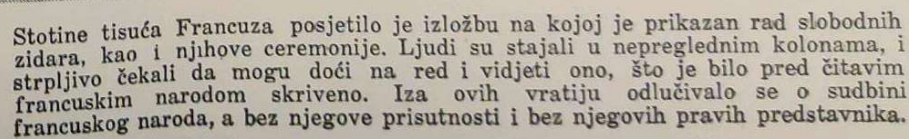
Lož.:. pregača (III, st.) načinjena je u veličini 36×20 cm iz bijele kože, optočene plavom svilenom vrpcom 3 cm šir. žive kobalt boje sa uskim žutim rubom svijetle kadmium boje.

Ta ista vrpca odvaja se ujedno od gornje stranice pregače prema sredini njezinoj u pravokutnom trokutu, okrenutom vrhom dolje, koji nosi od isto takove vrpce u svom središtu okruglu kokardu.

Prema toj kokardi smještene su po njoj udešene još dvije kokarde u donjim uglovima pregače, tako da markiraju tri točke vrhom gore okrenutog trokuta.

Ispod onoga prvog dolje okrenutog trokuta, markiranog vrpcom, spuštene su isto takve dvije vrpce u obliku dvaju stupova.

Pregača je postavljena crnom svilom.

Stotine tisuća Francuza posjetilo je izložbu na kojoj je prikazan rad slobodnih zidara, kao i njihove ceremonije. Ljudi su stajali u nepreglednim kolonama, i strpljivo čekali da mogu doći na red i vidjeti ono, što je bilo pred čitavim francuskim narodom skriveno. Iza ovih vratiju odlučivalo se o sudbini francuskog naroda, a bez njegove prisutnosti i bez njegovih pravih predstavnika.

ČIME SE SLOBODNOG ZIDARA PRISILI NA ŠUTNJU I ČUVANJE TAJNI

Kad slobodni zidari pronadju potrebnim da dobiju i privuku nekoga u svoje redove, čine to veoma oprezno. Mi smo naprijed iznijeli, kako se obavlja primanje novih članova i na koji način se oni primaju po statutu Velike Lože »Jugoslavija«. Medjutim pravila su jedno, dok se u praksi provodi čisto drugo. Kad slobodni zidari osjete, da u njihovim redovima manjka koji bogataš ili važna politička ličnost, koja se momentano popela na vlast, onda oni nastoje pomoću svojih prijatelja i slobodnih zidara da tu osobu dovedu u masonsku ložu. Mogli bismo o tome verbovanju napisati čitave romane, ali će biti dosta ako spomenemo samo jedno: jedan od najuvaženijih slobodnih zidara, sada već pokojni, koji je bio ubijen od hrvatskih nacionalista, nastojao je svim silama da jednog bivšeg hrvatskog ministra iz najbliže Radićeve okoline privuče po nalogu najviših u masonsku ložu. On je odmah naglasio, da je već star i da nije sposoban za posao, pa da ne bi bilo loše, kad bi taj mladi političar preuzeo mjesto ravnatelja u tome velikome novinskome poduzeću, kome je on stajao na čelu. Najprije se taj čovjek izgovarao, da nema novaca, da preuzme takvo poduzeće, ali mu je ravnatelj rekao, da nije potrebna ni jedna para, jer da može biti odmah sve njegovo, samo ako hoće, dakako uz uvjet, da stupi u redove slobodnih zidara. On je to odlučno odbio, jer je znao, da više ne bi bio slobodan čovjek, koji bi slobdno mogao u ime naroda javno govoriti, već bi morao raditi po direktivama onih, koji bi mu u zidarskoj loži diktirali kako mora postupati. Upravo zato nije stupio medju njih, jer je znao, da se u tome času mora odlučiti ili za ovu tajnu družbu, koja je najnemoralnijim metodama vladala u ovoj državi ili za narod, koji je išao javno svojim putem. On se je radije odlučio za narod premda je znao, da će zbog toga veoma stradati.

Nije dosta ući samo medju slobodne zidare i doći koji put na sastanak, nego se treba striktno držati njihovih odredaba u svakome poslu, a čuvanje tajne obvezatno je strašnom prisegom, koja se mora položiti kod primanja u ložu. Rijetko koji čovjek, koji je jednom bio u masonskoj loži, medju slobodnim zidarima, pa je kasnije izašao, govori o ceremonijama i misterioznostima koje se tamo obavljaju. Ali ipak se znade sve, pa čak i one ceremonije, kojima se slobodnog zidara prisili na čuvanje tajne.

U TAMNOJ ĆELIJI KRAJ KOSTURA ...

Ako onaj, koji želi ući medju slobodne zidare, bude kod glasovanja jednoglasno primljen, onda mu jamac — koji je za njega garantirao u loži — saopći dan, kada će biti svečano primljen u ložu. Isto tako postupa se i s onima, koje su slobodni zidari sami privukli u ložu, jer oni nikada ne će pred takvim čovjekom priznati, da je bilo njima u interesu da dodje medju slobodne zidare, već uvijek nastoje prikazati i uvjeriti ga da je to bila njegova vlastita želja, koja se rodila iz pobude, da i on mora služiti visokim ciljevima, kojima služi i masonerija.

Čim bude novi član uveden u zgradu u kojoj se nalazi loža, zavežu mu oči. U bratislavskoj loži je takav novi član morao veoma dugo hodati po hodnicima i stubama, dok se našao u sobi, jer je ta loža bila tako gradjena, da nije bilo u unutrašnjosti zgrade nikakvih vratiju, sve do drugoga kata. Svatko, tko je htio ući u ložu morao se najprije popeti u drugi kat, a onda ući kroz mala vrata, te se spuštati stepenicama u unutrašnjost zgrade do prvog kata, a zatim prizemlja i podruma. Zavezanih očiju mora novi član najprije proći u tamnu ćeliju, koju masoni nazivaju tamnom izbom. Tada mu Veliki Majstor ili starješina lože skine s očiju povez i kaže mu, da koncentrira misli i da razmišlja barem pola sata u samoći o ništavosti života i o velikim cilzevima slobodnog zidarstva te da čita bibliju, koja se nalazi pred njim na stolu. Starješina ili obrednik, koji upravlja tim ceremonijama, ostavi tada novoga člana na samu.

Čovjeku najjačih živaca nije nimalo ugodno ostati u takvoj tamnoj sobi, koja je čitava prekrivena crnom tkaninom, a u kutu sobe nalazi se mrtvački lijes, dok se kraj malog stolića, gdje je postavljena lubanja, nalazi čitav čovječji kostur. U toj sobi tinja tek slabo svijetlo svijeće ili uljanice, što na čovjeka djeluje još misterioznije.

Kad prodje stanovito vrijeme, koje je proboravio novi član u toj tamnoj izbi, onda udje u sobu starješina te ga još jedamput zapita, da li i dalje želi stupiti medju slobodne zidare i da li je čvrsto odlučio, da će se pokoravati svim odredbama i pravilima, koja vladaju u loži. Starješina ga tada upozori, da još uvijek ima vremena reći »Ne!« i da se još uvijek može vratiti u profani svijet. Ako član odluči da ostane i da pristupi medju slobodne zidare onda mu starješina ponovno zaveže oči. Tad udju u sobu još neki slobodni

zidari, koji su isto tako kao i starješina zaogrnuti crnim plaštevima, a na glavi imadu kukuljicu, te novoga člana polože u lijes i nose u veliku dvoranu u kojoj se obavlja drugi i najvažniji dio ceremonije. Dok je novi član nošen u lijesu, harmonij posve tiho svira neku simfoniju, koja je slična posmrtnoj koračnici, a svi ostali slobodni zidari nalaze se u velikoj dvorani, zakukuljeni, držeći mačeve u rukama. Novoga člana postave na sredinu dvorane i tada svi masoni upere svoje mačeve u njegove grudi. Onda mu obrednik odveže i skine povez s očiju, a u isto vrijeme počinje sve jace svijetliti električno svijetlo, koje je pomoću posebnog aparata tako regulirano, da se upaljuje i rasvjetljuje dvoranu, kao što sunce kod izlaska rasvjetljuje zemlju. Tada je taj član prvi put ugledao masonsko svijetlo. On mora u času kad su svi mačevi u njega upereni izgovoriti prisegu, te medju ostalim reći, da ga probodu svi ovi mačevi u času kad bude izdao masonsku tajnu.

Po Ritualu vrše se i druge ceremonije, koje traju dosta dugo, pa se tek onda pristupi radu za bijelim stolom, koji nije ništa drugo nego najobičnija gozba i pijančevanje. Takva gozba služi i zato, da bi se novi član što bolje upoznao sa svima prisutnima te stupio sa svakim u bratske odnose, koji će biti kasnije od velike važnosti, pogotovo ako bude funkcija toga člana u profanome svijetu što veća.

Takav dan primanja ostaje svakome slobodnome zidaru u neizbrisivoj uspomeni, jer tek kasnije vidi na koji način se na njega djelovalo i prisililo pomoću teške prisege, da čuva sve tajne slobodnih zidara. Mrtvačke glave, kosturi i lijes trebali bi služiti zato da uvjere novoga člana o ništavosti života i kako čovjek umre tek fizički, dok duševno vječno živi, jer se »preseli u vječni Istok«.

Veoma teško je zamisliti ozbiljnog intelektualca u ovakvoj situaciji kraj mrtvačkih kostura i lijesova. To su igračke, koje mogu utjecati na djecu i na bojažljive žene, pa se čak može dozvoliti i spiritistima, da se bave tim stvarima, ako im to čini veselje. Ali je veoma teško razumjeti čovjeka, koji pristane, da se na ovakav način od njega traži riječ za čuvanje tajne. Ove masonske igračke spadaju medju najveći misterij, koji se zbiva iza svakoga, iza zidova svake masonske lože u koje rijetko kada dopre netko od »profanih« ljudi.

MASONI SU SPREMNI NA NAJSTRAŠNIJE OSVETE

Malo ima ljudi u Europi, koji su otvoreno nastupili protiv slobodnih zidara i protiv ove tajne Adoniramove družbe, te ju nastojali raskrinkati pred javnošću. Bezbroj ima primjera, da su takvi ljudi teško stradali, a što više ima i primjera, da su bili tajno ubijeni, bačeni u rijeku, otrovani ili bilo kako uništeni.

Što više, sada kad je i u Francuskoj slobodno zidarstvo potpuno razjureno, masoni su ostali tako jaki, da se ne ustručavaju i dalje osvećivati onima, koji pomažu akciju protiv njih. Prije kratkog vremena bio je otrovan francuski novinar Beaudlop, koji je skupljao dokumente protiv slobodnih zidara. On je jednoga dana u mjesecu studenom prošle godine pojeo komadić otrovane šunke i kratko vrijeme poslije toga umro u bolnici.

Ako bi netko istupio iz redova slobodnih zidara i raskrstio se s njima nakon što je uvidio, da ne može pripadati takvoj tajnoj organizaciji, onda bi slobodni zidari nastupili protiv njega na svim poljima i razvili takvu akciju, da bi on prije ili poslije bio potpuno uništen. Kod nas se u Hrvatskoj doduše ne zna za slučajeve, da bi slobodni zidari dali koga ubiti, ali je posve sigurno, da ima više njih, koje su oni nakon izlaska iz lože putpuno materijalno uništili. Kad bi jedan čovjek, tvorničar ili bilo kakav privrednik otišao iz masonske lože, pobrinuli bi se oni, da nigdje ne dobije kredita da ga svi vjerovnici smjesta utuže, bojkotirali bi ga svi ostali tvorničari, a isto tako ne bi mogao uspjeti — pa makar imao i pravo — ni pred sudom, ni pred bilo kojom drugom vlašću na koju bi imali utjecaja slobodni zidari.

Ako čovjek znade kakvu su osudu slobodni zidari izrekli vodji njemačkog naroda Adolfu Hitleru i to u loži u Bratislavi, onda će biti svakome jasno, da to nije organizacija, koja se temelji na visokim i idealnim ciljevima čovječanstva, već da je to najobičnija mračna družba, koja ne će prezati ni pred čime, da upropasti čovjeka, ako on javno nastupa protiv masona.

U bratislavskoj loži bila je izrečena osuda i zapisnički odredjeno, da kancelar Hitler mora biti ubijen tako, da mu kugla udje kroz čelo, a izadje na zatiljku van. To što nisu oni već uspjeli izvršili ovu osudu, ima se u prvom redu zahvaliti tome, što je slobodno zidarstvo kratko vrijeme iza izreke te osude

bilo i u Slovačkoj potpunoma likvidirano, a sada već i u velikom dijelu Europe, gdje su razne države raspustile slobodnozidarske lože.

Slobodni zidari imaju i svoje zakone, po kojima sude »krivcima«. Ti zakoni su veoma liberalni ako ih se čita, ali ako se znade kako se primjenjuju u praksi onda masonsko sudstvo nije ništa manje strašno nego što je bilo ono po kojemu se sudilo vješticama, da ih se spaljuje na javnim trgovima. U knjizi »Društvena borba i masonerija« napisao je Ur. Jovanović o masonskom sudstvu slijedeće: »Sala za sudjenje je potpuno plavo obojena, kao nebo i hermetički zatvorena ćilimima, tako da je apsolutno isključeno, da bi se čuo glas iz sobe. Sudski kolegium kao krivično vijeće sastavljaju: Veliki Majstor kao predsjednik, Veliki sudac i jedan sudac uvoditelj krivca. Sudjenje se vrši po kratkom postupku, t. j. bez dugog preslušavanja, jer profani nisu dostojni ni jednu minutu zemaljskog života. Čim optuženi oda svoje sudionike dokazni postupak je dovršen. Osuda je usmena, jer se nikakvi spisi ne vode i sadrži samo osudu u ime andjela svjetlosti, koga obožavaju masoni. Ovo sudstvo ima svoju jako razvijenu špijunažu, tako da nije teško pronaći profanoga i na jedan vješt način namamiti ga u ložu te ubiti samo zato, što je kritizirao tajnu masonerije. Oni ne vrše ubojstva svojih protivnika samo strijeljanjem, već oni upotrebljavaju i vješanje, trovanje i druga sredstva, kako im je zgodno. Masoni u svojim laboratorijima izradjuju jednu vrst jakog i sigurnog otrova poznatog pod imenom »Mana Di San Nikola Di Bari«. Ovakav način izvršavanja osude je najlakši, a čini im i najveće zadovoljstvo, kad vide svoju žrtvu izmučenu na sadistički način. Mnoge od svojih žrtava masoni tjeraju da u loncu usijanog rastopljenog olova operu svoje ruke i da tako izvrše pokoru za grijehe koje su učinili prema masonima. Takav osudjenik umire u groznim mukama. Masoni u svoje bratstvo uvlače i velike ličnosti raznih položaja i profesija jedino zbog svog ličnog osiguranja, jer im je potrebna u radu sigurnost od zakona i autoritet kao zaštita. Zato i nije do sada ni jedan mason bio osudjivan po zemaljskim krivičnim zakonima. Te velike ličnosti, koje su uvučene u masoneriju, nikako ne mogu ući u suštinu masonske misterije i doznati njihova strašna djela, jer što jedan ili dva masona urade to zajednica ne može nikada saznati, a najmanje što masonski sud sudi i presudjuje. I zato svaki mason strepi od tajne masonske sile, jer oni jedan drugome sude, kao što i u prisegi stoji, a sve to ne mora znati loža kao skupina. I zato je teško ući u ložu, a još teže iz nje izaći bez pogibelji, kao što je teško i ortaku da se riješi hajduka«.

KOGA MASONI NIKADA NISU MOGLI UVUĆI U LOŽU?

Svagdje na svijetu, pa isto tako i u Hrvatskoj, slobodni zidari nastojali su u svoje redove najprije uvući politički istaknute ljude, predstavnike naroda, zatim one, koji su bili na vlasti, koju su na vlasti, ili za koje predmnijevaju, da će doći na vlast prije ili kasnije.

Na sreću bilo je u hrvatskom narodu veoma malo političkih ljudi, koji bi se dali u kolo ovakvih tajnih tipova. U prvome redu nikada nisu slobodni zidari mogli uspjeti, da u njihove redove stupi Vodja i Učitelj Stjepan Radić.

On je bio bezbroj puta proganjan i morao je bježati iz svoje domovine u inozemstvo, da spasi glavu, ali nikada se nije pokolebao i pomislio ni na čas, da bi bilo dobro da stupi medju masone, koji su ga gotovo danomice putem svojih prijatelja salijetali. On kao uvjereni katolik, držeći se strogo mišljenja i religije hrvatskog naroda, odlučno je odbio da udje u bilo kakvu organizaciju, koja bi makar i indirektno radila protiv katoličke crkve. Stjepan Radić naučavao je hrvatski seljački narod, da uvijek i svagdje treba nastupiti javno i izreći svoje mišljenje bez bojazni, da bi se zbog toga moglo stradati, pa je prema tome morao biti protiv ovakvih tajnih organizacija, koje su se bavile zakulisnim radom i za čije djelovanje ogromna većina hrvatskog naroda nije uopće znala. Osim toga svaki njegov akt bio je oprečan radu tajnih masonskih loža, koje su u Stjepanu Radiću vidjele svoga otvorenog neprijatelja.

Njegov politički nasljednik predsjednik dr Vladko Maček takodjer vjeran idealima hrvatskog naroda nikada se nije htio približiti ljudima, koji bi imali ikakve veze sa slobodnim zidarstvom,

jer je dobro znao, da ciljevi slobodnog zidarstva nisu posve jasni i da u svemu tome ima nešto, što se mora kositi s idejama hrvatskog naroda. Osim toga posve bi bilo isključeno, da bi predsjednik dr Maček mogao i na čas biti u kolu ljudi, koji su u tajnim masonskim ložama zagovarali hegemonističku srpsku politiku i što više bili u profanom svijetu na svojim mjestima kao činovnici, privrednici, ili politički ljudi, hegemonistički eksponenti.

Veoma je pozitivno u Hrvatskoj seljačkoj stranci — u kojoj je danas organiziran čitav hrvatski seljački narod, a i veliki dio hrvatske inteligencije — da se

na istome stanovištu od svog prvog početka političkog djelovanja nalazi i podpredsjednik HSS ing. August Košutić, čije mišljenje o slobodnim zidarima nije nikakva tajna, jer on to svoje mišljenje kao i sva ostala mišljenja u svakoj stvari iz riče odlučno, javno i beskompromisno.

Jednom je ing. Augusta Košutića upitao jedan zagrebački novinar koji je takodjer veoma bliz slobodnim zidarima:

— Da li ste vi protiv slobodnih zidara?

— Zar to treba pitati? — odgovorio je ing. Košutić, koji je time prekinuo svaku debatu s tim novinarom o slobodnom zidarstvu.

Ovaj odgovor je isti, kao što bi bio, kad bi ga taj novinar upitao, da li je protiv srpskih hegemonista. Razumljivo je, da niti to ne bi trebalo pitati.

Jednako mišljenje o slobodnim zidarima dijeli i glavni tajnik Hrvatske seljačke stranke

dr Juraj Krnjević, koji je odbio javno da udje medju slobodne zidare čak i onda, kad se nalazio izvan svoje domovine u tudjini, bez zarade i bez materijalnih sredstava sa svojom obitelju.

On je radije živio u bijedi i siromaštvu nego da bi pošao u krug ljudi, koji su mu htjeli pružiti sve moguće, ali u isto vrijeme od njega i tražili protuusluge, kakve on nikada ne bi ni htio, a ni smio učiniti obzirom na to, što je član vodstva hrvatskog naroda.

U istoj se liniji prema slobodnom zidarstvu nalaze i svi hrvatski narodni zastupnici, što svakako predstavlja jedan veliki plus u hrvatskoj politici.

KADA SU I MASONI NEMOĆNI?

Potrebno je istaknuti, kao značajnu i poučnu stranu hrvatske politike, da kroz čitavo vrijeme najžešće diktature nije uspjelo ne samo diktatorima, nego ni njihovom instrumentu slobodnim zidarima predobiti za sebe našu političku elitu, a kamo li samo hrvatsko narodno vodstvo. Neki su politički slabići, kojima je bilo više stalo do vlastite koristi nego do narodne slobode, doduše dezertirali, ali to nikoga nije uznemirilo, jer se s takvim mogućnostima u svakom narodu računa. U svakom žitu ima kukolja. Ti dezerteri nisu u hrvatskome narodu iza sebe ostavili nikakve praznine, pa je — što više — bolje da su otišli, nego da su ostali. Čim se takvi otpadnici prije pojave, tim bolje. Atmosfera se čisti od zagušljivosti i bacila, narodni organizam je jači i otporniji.

A nosioci diktature (zna se čija je tvorevina diktatura i 6. siječanj 1929.) osjećali su, da na otpadnicima ne mogu zasnovati trajniju vlast, pa su tražili put da u svoje kolo uvuku što istaknutije političke prvake, koji imadu autoriteta u Hrvatskoj. Vanjskome svijetu trebalo je pokazati, da i Hrvati aktivno sudjeluju kod ovog tobožnjeg državnog preporoda, pa je pošto poto trebalo nekoliko istaknutih Hrvata dovući u vladu diktature. Taj posao nije im išao od ruke. Medju Hrvatima se teško našlo izdajicu. A to beogradski apsolutisti, pa i oni na najvišim položajima, nisu slutili. Zaboravili su, da je izmedju Hrvatske i Srbije velika razlika.

Svakako vrlo smiona zamisao u nečijem mozgu bila je ta, da se pokuša dovući u redove šestojanuaraca članove vodstva hrvatskog naroda. Tu plemenitu zadaću preuzeo je na sebe pok. Toni Schlegel, tadašnji ravnatelj Jugoslavenske štampe d. d. Inače čovjek specijalnih veza, za vrijeme »Obznane« pojavljivao se u novinama kao »naročita strana« i t. d.

On je bio svijestan, da mu postavljeni zadatak nije bio jednostavan, ali kao slobodni zidar najvišeg stepena ne smije zatajiti i Toni Schlegel lati se posla.

U jesen kobne godine 1928. posjetio je on ing. Augusta Košutića, kojemu je najprije opisao svoju duboku žalost nad krvoprolićem počinjenim nad Hrvatima u beogradskoj skupštini, ističući naročito, kako mnogo gubi smrću Pavla Radića, kojemu da je bio Toni Schlegel najintimniji prijatelj. Nakon toga prešao je Toni Schlegel na analizu političkog položaja Hrvata nakon 20 lipnja, koji da je mnogo povoljniji, nego što je bilo prije, baš obzirom na velike žrtve, koje taj datum predstavlja za hrvatski narod.

— Ja sam već dosta star — nastavio je Schlegel — pa ću se jednoga dana morati rastati s ovim svijetom. Osnovao sam lijepo poduzeće »Jugoslavensku štampu d. d.,« pa bi bila šteta, da to poduzeće propadne u nesposobnim rukama. Prikupio sam i odgojio lijepi broj novinara. To je vrijedna politička snaga. A ja nemam nasljednika u familiji, koji bi to mogao dalje voditi. Dobro je za političara da ima i neutralne novine u kojima može lansirati ono što ne može u oficijelnim novinama. Ja bih to dao vama, jer sam onda siguran, da je stvar došla u dobre ruke.

Ing. Košutić je zadržao hladnokrvnost i primjetio:

— Znate, dragi gospodine, hvala vam na povjerenju, ali se bojim, da bi to u mojim rukama propalo, pa bi bila šteta.

Tada je Schlegel upao u riječ:

— Nemojte tako govoriti. Ja vas poznam i vi ćete lako moći voditi čitavo poduzeće bez velike muke. Ima tu nešto duga, ali to ću ja još urediti. Posao je aktivan.

Ing. Košutić je odmah bio na čistu, da se u Schlegelovoj glavi kuha nešto, što treba odgonetnuti. Bilo mu je jasno, da netko ima posebnog računa i bogzna kakve planove, kad baš njemu, opozicionalnom hrvatskom narodnom zastupniku i političkom prvaku želi predati takvo veliko režimsko poduzeće, kakvo je »Jugoslavenska štampa«.

— Konačno ja nemam novaca da kupim »Jugoslavensku štampu« — rekao je na koncu ing. Košutić, čekajući časak odgovor koji je mnogo toga razjasnio.

— Kakvih novaca...? —gledao ga je kao u čudu Toni Schlegel — što će vam novac. Ne trebate ni prebite pare. Ni ja nisam imao novaca, pa sam postao gospodar »Jugoslavenske štampe« Vi to možete dobiti bez novaca.

Ni tada ing. Košutić nije pokazao nikakve promjene. Njegovo hladnokrvno držanje, koje mu je iz prirodu dala i politička škola, omogućilo mu je, da Toni Schlegel nastavi sa svojim prijedlozima:

— Ja ne znam što vi mislite o slobodnim zidarima — upitao je konačno Schlegel.

To je bilo valjda glavno pitanje radi kojega je Schlegel došao ing. Košutiću.

Stvar o »Jugoslavenskoj štampi« bila je vjerojatno samo priprema i uvod za lakše riješenje ovoga slobodnozidarskog zadatka.

I Toni Schlegel je nastavio:

— Govori se mnogo o slobodnim zidarima i tu ima svega i svačega. Krivih i pravih glasina Ljude su impresionirale priče o ceremonijama, kojima se slobodni zidari služe na svojim sastancima. Ima i toga ali vi znate, da sam bio rimski pop (Schlegel je bio, naime, katolički svećenik, pa je napustio svećeničku službu) nisam ništa držao do ceremonija u crkvi, pa ne držim ništa ni do slobodno zidarskih.

Te su vam organizacije važnije u inozemstvu nego doma Mi smo Hrvati mali narod, naša riječ nije velika. Slobodni zidari u inozemstvu moćan su faktor i gotovo svi odlučujući faktori stranih država ujedno su članovi slobodnozidarskih loža. U njima se stvaraju najdalekosežnije odluke za cijeli svijet. Kad podjete u inozemstvo kao zastupnik malog hrvatskog naroda ne ćete moći postići uspjeha za Hrvate ako ste ovako osamljeni i prepušteni samoj Hrvatskoj. Ne možete dobiti ni pristup do najvažnijih faktora bez velike muke i dugog vremena, ali ako ste član slobodnozidarske lože svuda će vas u svijetu ti faktori susretati bratski i s povjerenjem. Sva vrata bit će vam otvorena i možete za Hrvate postići što inače ne bi mogli.

Slobodni zidari su moćni faktori, koji i o nama odlučuju.

Ing. Košutić slušao je ova razlaganja i kad je nastala stanka reče:

— I ja sam čuo štošta o slobodnim zidarima i po svemu se vidi, da je to jedna tajna organizacija.

To je u stvari društvo urotnika protiv naroda. Zato valjda i ova tajnost. Osim toga u toj tajnoj organizaciji imaju se slušati zapovijedi, koje izdaje poglavica društva. I ja bih morao, kad bi bio član, vršiti ono što mi se zapovijeda. Recimo g. Mihalić za koga čujem, da je veliki majstor u Zagrebu, saopći mi zadaću i ja ju moram izvršiti.

Toni Schlegel upada u riječ i odlučno reče:

— Ni govora. Tu nema nikakvih zapovjedi za vas. Kakav Mihalić? Vi biste došli odmah u najviši stepen. Mihalić ne bi ni znao, da ste slobodni zidar.

— Sve je lijepo — odgovara ing. Košutić, — onda je neki drugi Mihalić, koji zapovjeda svima...

— Velim vam, nema tu zapovijedi.

— Dobro, ali kad je netko član takve organizacije, onda red i disciplina traži, da se svaki član pokorava zaključcima te organizacije, što u konkretnom slučaju ipak dolazi na to, da jedan odredi što tko ima raditi. Eto vidite, vi ste došli k meni samo zato, jer sam narodni zastupnik i jer uživam narodno povjerenje. Ja sam čovjek javnosti, a ne tajnosti. Ja bih bio nepošten čovjek kad bih lagao narodu i kad bih narodu za njegovo povjerenje odgovorio tako, da se dadem zarobiti i u nekom tajnom društvu sudjelovao kao kakav neprijatelj naroda. Ne. To ja ne mogu. Bilo bi nepošteno. Borit ćemo se otvoreno i javno kao i dosada. Mi predstavljamo organizaciju milijuna ljudi. Takva organizacija ne može počivati na tajnosti. I to je dobro...

Toni Schlegel slušao je svaku riječ kao da je htio reći: »Imate pravo!« Ali, on je otišao odviše daleko i osjećao, da mu je povratak medju ljude u narod nemoguć, pa je potiho kazao:

— Ja vas razumijem, ali sve jedno moram vam reći, razmislite još.

Ing. Košutić rekao je mirno:

— Ja sam o svim pitanjima, pa i o ovoj stvari već mnogo razmišljao i naročito to pitanje temeljito razmislio. Molim vas, nemojte se s tim baviti, to je za mene svršeno...

Poslije toga nije Schlegel pokušavao više hrvatske političke prvake uvlačiti u slobodno-zidarske lože.

Medju slobodnim zidarima u Zagrebu naskoro se saznalo za ovaj Schlegelov neuspjeh, koji se na veliko komentirao.

Kad bi se ovi mračnjaci toliko mogli osloboditi da barem zavire na svijetlo dana i da promotre one silne tisuće naroda od kojih se talasala cijela Hrvatska u borbi za svoju slobodu, opazili bi u tom narodu i njegove prvake, kako ih obasjava i grije sunce Božje i ljubav narodna. Ne bi došli na tako plitku misao i pokvarenu osnovu, da te prvake odvuku u svoje mračnjačke špilje gdje bi kovali urotu protiv svoga naroda.

Makar bio nalog kako visokog njihovog velikog majstora i makr tko taj urotnički majstor bio, ipak je nisko i podlo...

ČLANOVI SLOBODNO-ZIDARSKIH LOŽA U ZAGREBU

Lože: »Maksimilijan Vrhovac«, »Pravednost«, (»Perun«, »Neptun«, i »Bošković«), »Ivan grof Drašković«, »Libertas«, »Ljubav bližnjemu«, »Amititia« i »Prometej«

(Brojke kod imena označuju biralište i redni broj izborne listine Jevtićeve liste 1935. godine)

ČLANOVI LOŽE »MAKSIMILIJAN VRHOVAC«

Dr Badalić Josip, dramaturg, primljen 7. prosinca 1934. 23, 11
Barac dr Ante, sveuč. profesor, primljen 29. travnja 1927.
Baranović Krešimir, prof. glazb. akad., primljen 5. prosinca 1930. 9, 14
Baničević dr Niko, primljen 26. travnja 1919.
Bauer dr Marko, tajnik Saveza industr., prim. 12. listopada 1928. 74, 24
Bonifačić dr Ante, profesor, primljen 21. litopadsa 1929.
Boštančić dr Leopold, primljen 18. svibnja 1934.
Bohinjec dr Joža, primljen 21. lipnja 1929.
Bratanić dr Zvonko, primljen 22. svibnja 1931.
Brolich dr Franjo, primljen 26. veljače 1932. 45, 49
Bujas dr Kamilo, primljen 12. listopada 1928.
Buratović dr Ivo, primljen 8. ožujka 1929.
Cikota Miljenko, primljen 17. kolovoza 1918.
Cota ing. Franjo, primljen 9. prosinca 1932.
Čelap Lazar, umirov. ravnatelj gimn., primljen 5. prosinca 1934.
Deanović dr Juraj, primljen 2. prosinca 1918.
Demetrović Juraj, ministar u p., primljen 2. prosinca 1918. (posl. Jevtićev)
Durst dr Franjo, liječnik, prof., primljen 6. prosinca 1919. 13, 166
Flumiani dr Gilbert, prof. sveuč., primljen 8. svibnja 1931.
Fischer arh. Ignac, graditelj masonskog hrama 2, 137
Furlan dr Boris, primljen 3. ožujka 1933.
Ganselmayer dr Rudolf, primljen 26. travnja 1925.
Cilić dr Andrija, primljen 23. lipnja 1921.
Gavrančić dr Oton, odvjetnik i bivši starješina »Jugosokola« 59 175
Glaser Milan, bivši rav. Sred. ureda, primljen 4. lipnja 1926. 67 192
Herzeg Mario, primljen 19. studenoga 1909.
Hahn dr Željko, liječnik SUZOR-a, 63, 145
Hanaman dr Franjo, sveučilišni profesor, 64 173
Ivančević dr Ivan, liječnik SUZOR-a
Iveković ing. Branimir, glavni inžinir SUZOR-a
Jeremić Rista, primljen 19. srpnja 1919.
Joković dr Roko, primljen 18. siječnja 1907.
Juranović ing. Ivan, primljen 16. svibnja 1930. 68, 326
Juranović dr Vladimir, primljen 16. svibnja 1930. 60, 261
Jurković ing. Mato, gradski nadsavjetnik, 67, 287
Jutriša Slavko, bivši ravnatelj »Novosti«, 10, 214
Kandijaš dr Ante, primljen 4. listopada 1922.
Kavčić Josip, primljen 3. ožujka 1933.
Kiseljak dr Mano, primljen 26. travnja 1924. 10, 228

Kliska ing. Stanko, primljen 7. ožujka 1930. 65, 203
Kraljević dr Milan, primljen 8. svibnja 1931.
Krizman Hinko, bivši ministar, primljen 11. lipnja 1910.
Krizman Tomislav, slikar, primljen 7. siječnja 1910.
Koch Dragutin, primljen 20. prosinca 1920.
Koch Ferdo, primljen 18. studenoga 1920.
Kostinčer dr Branko, profesor, primljen 18. svibnja 1934.
Koščec Nikola, primljen 1. lipnja 1928. 64, 293
Kovačević dr Ante, primljen 1. veljače 1922.
Križaj Josip, operni pjevač, prmiljen 8. ožujka 1929. 71, 210
Lokar dr Janko, primljen 10. lipnja 1930.
Lovšin Eugen, primljen 16. listopada 1931.

Magarašević Dimitrije, b. ministar, primljen 4. svibnja 1923.
Marić dr Luka, profesor, primljen 5 listopada 1934. 72, 378
Marinković dr Pavao, primljen 5. ožujka 1926. 52, 410
Martekini dr Miloš, primljen 8. svibnja 1931. 55, 388
Medaković dr Dane, ravnatelj IV. real. gimnazije, 60, 405
Marijan Ante, primljen 19. kolovoza 1914.
Milić D. Milan, rumunjski počasni konzul, 56, 355
Milić Lujo, primljen 18. listopada 1907.
Mitrović dr Petar, primljen 6. svibnja 1932.
Mladinov dr Mirko, primljen 1. lipnja 1928.
Mosković dr Armin, b. rav. Jugoštampe, primljen 5. ožujka 1926.
Novak dr Fran, primljen 12. travnja 1919.
Novak dr Grga, sveučilišni profesor, primljen 5. ožujka 1926.
Obersner Max, primljen 3 .ožujka 1933.

Pećarević dr Juraj, odvjetnik
Poduje dr Jozo, odvjetnik, primljen 18. svibnja 1934.
Poljanec Franjo, profesor, primljen 21. lipnja 1925. 91, 911
Fleše Vinko, primljen 5. studenoga 1921. 10, 399
Perović dr Drago, profesor, primljen 7. prosinca 1918.
Podaubski Eugen, profesor, primljen 4. svibnja 1923. 54, 509
Pulanić Milovan, bivši ravnatelj agencije Avale, Zagreb, 74, 377
Ravnikar dr Vladimir, primljen 12. siječnja 1919.
Ribić Božidar, bivši ravnatelj GEC-e, primljen 7. ožujka 1930. 60, 529
Salopek Josip, ljekarnik, primljen 3. ožujka 1933. 65, 388
Dr Stančić Rokotov Ivo, red. liječnik, primljen 2. prosinca 1927. 69, 763
Dr Stanković Radenko, primljen 25. studenoga 1910.
Stefanović Jovan, sveuč. prosesor, primljen 12. listopada 1928. 64, 534
Šaj ing. Dragutin, primljen 4. siječnja 1919. 67, 634
Stojisavljević Bogdan, prof. I. real. gimnazije, 11, 968
Stepanović Josip (Zeissberger), b. komesar zagreb. policije, 24, 860
Šega ing. Ferdo, b. zast. JNS-a, primljen 8. listopada 1926.
Šilović dr Srećko, primljen 16. listopada 1920. 9, 522
Šišić dr Ferdo, sveuč. profesor, primljen 28. prosinca 1928. 2, 600
Škavić dr Josip, profesor, primljen 16. lipnja 1920.

Šoštarić Pisačić dr Karlo, primljen 1. lipnja 1928.
Tomašić dr Ljubomir, b. predsjed. senata, prim. 26. lipnja 1910. 69, 557
Tosti August, primljen 7. prosinca 1934.
Tućan dr Franjo, sveuč. profesor, 2, 637
Pavlović dr Vuk (Wolf), sveuč. docent
Vidman dr Milan, primljen 27. veljače 1931.
Visković Ante (pokojni), primljen 28. rujna 1924.
Zarnik dr Milutin, primljen 12. travnja 1919.
Zavrnik dr Fran, primljen 29. travnja 1927.
Zimerman dr Slavko, primljen 2. studenoga 1916. 53, 760
Debeljak Stjepan, profesor obrtne škole. 53. 323
De Francesci Vjekoslav
Djanković dr Hugo, liječnik
Kovačić Krešimir, novinar

ČLANOVI LOŽE »PRAVEDNOST«

Udružene lože: »Perun«, »Neptun« i »Bošković«

Alaupović ing. Radovan, ravnatelj »Acetik« d. d.
Aleksandar dr Branko, industrijalac
Antunović Antun (Bauer), predsjednik Sudbenog stola 25, 710
Aranicki dr Ognjeslav ,načelnik odjela Banske Vlasti 67, 775
Arko dr Branko, odvjetnik 4, 7
Berger Mišo, trgovac, Ilički trg 70, 14
Breberina Stevo, vrhovni državni tužitelj 75, 40
Breyer Mirko, ravnatelj knjižare »Obnova« 74, 45
Breyer Pavao, knjižar
Budisavljević dr Julije, kirurg, prof. kirurške klinike
Budisavljević dr Srgjan, ministar (SDS)
Čelap Gjorgje, knjižar 68, 120
Cuvaj dr Adolf, generalni tajnik Trgovačke komore 68, 116
Čimić dr Ernest, predsjednik kasacionog suda 71, 73
Čop dr Drago, liječnik SUZOR-a
Čurčin Milan, urednik »Nove Evrope«
Dejanović dr Mile, liječnik 7, 97
Defrancesci dr Vjekoslav, odvjetnik 70, 68
Dežman dr Milivoj, pok., ravnatelj »Tipografije«
Donner dr Kazimir, odvjetnik
Durst dr Franjo, liječnik, profesor sveučilišta 13, 166
Eisenstädter dr David, liječnik (drži vezu sa židovskom ložom) 123
Fertilio Mario, zubotehničar
Frank dr Stanko, sveučilišni prosesor 10, 110
Frank dr Saša, odvjetnik 4, 147
Fuchs dr Josip, liječnik zubar
Giaconi dr Josip, odvjetnik 11, 187
Gjermanović Dušan, sudac Sudbenog stola 68, 193
Grünwald dr Božidar, državni tužilac 66, 193
Hadžić Ljubomir, bivši ravnatelj Trgovačke akademije 63a, 373
Hajdić dr Miloš, odvjetnik
Jančiković dr Tomo, odvjetnik i hrvatski narodni zastupnik
Kljaković Joza, slikar
Kritovac dr Mihajlo, odvjetnik
Kugli Ivan, knjižar 74, 835
Kvinc Eugen, bivši šef Iseljeničkog komesarijata
Leontić dr Ljubo, odvjetnik (SDS, Split)
Licht dr Aleksandar, odvjetnik
Lunaček dr Waldemar, tajnik Trgovačke komore

Meštrović Ivan, kipar
Mihaldžić Stanoje, biv. podban Savske banovine. Član lože »Stratimirović«
Mikašinović Vasa, sudac Stola sedmorice 59, 671
Mošinski Ivo, banski načelnik u. m.
Mudrinić dr Ante, bivši ravnatelj »SUZOR-a« 65, 800
Muha dr Miroslav, vijećnik Apelacionog suda
Očić Vladimir, činovnik Banske Vlasti 53, 485
Omčikus Gajo, konzul u penziji 69, 730
Ostović Pavle, trgovac, bivši tajnik jug. odbora u Londonu
Peksider Srića Vladimir, trgovac
Perović dr Ivo, bivši ban Savske banovine
Plavšić Dušan, bivši ravnatelj bivše Balkanske banke
Pliverić dr Vladimir, liječnik 63b, 226
Popović dr Lazar, liječnik, sveuč. profesor —, 351
Popović dr Dušan, odvjetnik
Rajić Josip, činovnik Standard Oil
Ribar Dušan, bivši banski činovnik 76, 401
Rubeni dr Miroslav, odvjetnik
Ružić dr Marko, državni tužilac 59, 789
Ružić dr Dinko, zamjenik vrhovnog drž. tužioštva 66, 493
Savić Nosan Stjepan, profesor Tehničkog fakulteta
Sladojev ing. Mirko, inžinir i graditelj
Stančić Rokotov dr Ivo, redarstveni liječnik
Stanojević Pero, blagajnik Prve hrvatske štedionice
Stojanović Sava, bivši podban 12, 593
Stojanović dr Gojko, banovinski inspektor 63b, 413
Stražnicki dr Milorad, poslanik u inozemstvu
Šporčić Ivo, suradnik »Novosti« 52, 933
Šrepl Dragutin, mr. ph. 3, 463
Stuhlhofer dr Saša, odvjetnik, kancelarija dra Mažuranića 56, 558
Tajčević Marko, profesor glazbe
Tedesci Stjepan, savjetnik financ. ravnateljstva 26, 683
Tomičić dr Juraj, ravnatelj tt. J. Ganz
Turkalj Vjekoslav, upravitelj »Jutarnjeg Lista«
Varićak dr Vladimir, odvjetnik 62, 624
Varićak dr Stjepan, profesor
Vučković dr Joco, odvjetnik 71, 533
Vidaković dr Stjepan, liječnik, asistent rodilišta 13, 796
Vivoda Jakov činovnik Banske Vlasti
Vojnović Toša, u ministarstvu unutrašnjih poslova 25, 626
Vragović dr Aleksa, predsjednik Apelacionog suda 64, 632
Wirth Hinko, činovnik Banske Vlasti
Zanella dr Srećko, liječnik 59, 657
Zoričić dr Milovan, poslanik u inozemstvu
Zuglia Srećko, sveučilišni profesor
Žalac Edo, sudac Apelacionog suda.

Osim ovih bili su još članovi lože »Pravednost«:

Deutsch Hugo, trgovac 53, 107
Dragišić dr Branko, liječnik 65, 92
Dražić dr Ante, ravnatelj Wagon Litsa
Farkaš dr Robert, odvjetnik
Gjupanović dr Franjo, državni tužilac
Gortan Milan, profesor 64, 158
Horvat ing. Juraj, sveučilišni profesor
Ivančić Stanko, činovnik Okružnog ureda 47a, 369
Janjatović Dušan, inspektor pošte
Katičić dr Vladimir. načelnik ministarstva u. m. 64, 765
Fuchs dr Ivo (Lisičar), liječnik
Lončar dr Ivo, gradski inžinir
Misler Mato. tipograf
Moguš Vladimir, bankovni ravnatelj
Novak Julije, profesor u m. 25, 851
Perković Tuna. industrijalac
Petrović dr Mihajlo 53, 803
Plantanida ing. Vladimir, gradski inžinir
Praunsperger Janko, mr. ph.
Ulrich Antun. arhitekt 2, 654
Višnjar dr Franjo, liječnik
Vujčić Stevan, privatni činovnik 67, 930
Zaviška Antun, banski savjetnik 19, 295

Osim spomenutih medju članovima cjelokupne lože »Pravednost« bili su još članovi lože »Perun« slijedeći:

Cvetić Josip
Forenbacher dr Gustav, liječnik 1, 101
Ivanković Gjorgje, sudac 64, 206
Musulin Stjepan, bivši ravnatelj I. klas. realne gimnazije 57, 801
Pajer Alfred
Stefan Adolf
Vurdelja Ilija, trgovac 59, 643
Serdar Pavle, bivši ravnatelj I. realne gimnazije.

Ova loža predlagala je za povjerenika velikog majstora slijedeću trojicu: Jurković Matu, Pajera Alfreda i Stojanović Savu s molbom, da moćni veliki majstor postupi po § 44. konstitucije.

ČLANOVI LOŽE: IVAN GROF DRAŠKOVIĆ

Andričević Dragutin, Dežmanova 9/III. 55, 10
Bošnjak dr Aleksandar, Trg Kraja Tomislava 63a 104
Belin dr Ivo, vice guverner Narodne banke, Beograd
Bauer Albin, ravn. SUZOR-a u. m., Medveščak 70
Boić dr Viktor, liječnik, Vlaška ulica
Bombelles grof Janko, Opatička ul. 4.
Berger Mirko, publicista, Varšavska ulica 8
Brajković ing. Vladimir, Draškovićeva 40
Čmelik Viljim, nač. min. šuma i ruda, Radišina ul. 58, 78
Fink dr Nikola, prof., Draškovićeva ul. 35 28, 127
Filipović ing. Božidar, Gundulićeva 34 (munjara) 60, 135
Frölich dr Pavao, odvjetnik, Gjorgjićeva 11.
Gragorić Milivoj, gen. konzul u. m., Deželićeva 51/III.
Goga dr Karlo, odvjetnik, Lopašićeva ul. 10
Grosinger Gjuro, veleindustrijalac, Draškovićeva 10/I. 25, 181
Hruš Dragutin, bank. ravnatelj, Račkoga 2a II.
Hanaman dr Frano, profesor, Žerjavićeva 13 64, 173
Horvat dr Viktor, Ilica 16/II.
Kaman Milan, prof. gimnazije, Nova Gradiška
Katičić dr Natko, odvjetnik, Gajeva 18
Koščević dr Janko, Primorska 9
Leustek dr Vladimir, odvjetnik, Dolac 8
Mogan dr Julije, odvjetnik ,Hatzova 16
Marjanović Milan, publicista, Beograd, sada na Korčuli
Marković Edo, bivši gen. ravn. Prizada, Beograd, Bitoljska 20
Ostović Pavle industrijalac, Predovićeva 29.
Orlić Petar, profesor, Hercegovačka 81 51, 340
Prikril ing. Božidar, rav. munjare, Gundulićeva 34.
Pischmancht Ferdo, Wien, Seilersat 30
Petrović Frano, posjednik, Vrbanja, Slavonija
Reisner Valerijan, prof. Gajeva 53
Sobol dr Ivan, liječnik, Crikvenica
Stančić Svetislav, pros. Muz. akademije, Koturaška 73 35, 587
Savits-Nossan, ing. Stjepan, asistent teh. fakulteta
Šenoa dr Branko, profesor (umro) 74, 444
Štampar dr Andrija
Šmit dr Aleksandar, odvjetnik, Dolac
Štajduhar dr Josip, liječnik, Tomićeva 2 1, 472
Švrljuga dr Ljudevit, liječnik, Gajeva 47

Tkalčić dr Vladimir, profesor, Kušlanova 48 23, 730
Tomičić dr Juraj, šef zavoda za unapred. trgovine s inoz., Beograd Ratnički dom
Tućan dr Frano, sveuč profesor, Mesnička 14 2, 637
Urbani Milutin, profesor, Gajeva 45
Vranić dr Vladimir, Kraljice Marije 22
Vragović dr Aleksandar, predsj. apelac. suda, Berislavićeva 1 64, 633
Vranić dr Miro, odvjetnik (umro)
Zec Nikola, Wien, Margareten Str.
Ziestler dr Rudolf, odvjetnik, Medveščak 24 9, 604
Žepić ing. Vladimir, Gundulićeva 34 ili Gregorjančeva 46 67, 744

ČLANOVI LOŽE »LIBERTAS«

Ovoj loži pripadale su tri lože: »Ljubav bližnjemu, »Amititia« i »Prometej«, koje su likvidirane 20. studenoga 1938. godine.

Acinger Petar ,vlasnik štamparije »A orecht«
Ancel ing. Gjuro, gradski inžinir
Ausch Aleksandar, ravnatelj 77, 17
Banović dr Strahinja, pravni referent Srpske banke 57, 35
Badalić Viktor, bankovni činovnik 66, 14
Batušić dr Slavko, tajnik Hrvatskog narodnog kazališta
Baglama Mirko, kasacioni sudac
Benešić Julije, profesor učiteljske škole
Bjelinski Egon (Weiss), ravnatelj »Vevce« d. d. 64, 650 (gl. pod Weiss)
Berkeš dr Pavle, ravnatelj Hrvatske banke 65, 26
Brandaffi dr Emil, odvjetnik 64, 57
Bošnjak Kamilo, bankovni ravnatelj 69, 45
Bubanović dr Fran, sveučilišni profesor 69 57
Čavić Miljenko, veletrgovac 59 97
Dimović dr Gjuro, liječnik, zubar
Dujić dr Pavao, arhitekt
Durny Ivan, poštanski činovnik u m., sada trgovac
Deutsch dr Edo, liječnik
Ehrlich Hugo, profesor tehničkog fakulteta 1, 90
Freudenreich ing. Aleksandar, intendant Hrvatskog narodnog kazališta
Freund Pavao, industrijalac
Goga dr Karlo, odvjetnik, bivši ravnatelj Slavenske banke
Gmaz Milan, trgovac, Ilica 32
Helbert Dušan, sudac kotarskog suda, Zagreb 66, 686
Horvat Josip, novinar, Žerjavićeva ul. 18
Herzog dr Ivo, liječnik, Martićeva ul. 6
Herzog Matija, ravnatelj bivše Balkanske banke
Hirz dr Slavko, sudac Sudbenog stola 70, 270
Horvat Radoslav (knjižara Vasić)
Hotko Davorin, kipar, Bosanska ulica 19 51 176
Juriša dr Ivan, javni bilježnik 69, 228
Kostrenčić dr Nikola, ravnatelj Jugoslavenske banke 2, 301
Ljutić ing. Boldo, Državna hipotekarna banka 67 357
Ladanji dr Eugen, ravnatelj, Mošinskoga ul. 42 53, 794
Frangeš dr Nikola, odvjetnik, Ilica 26
Horvat ing. Viktor, restaurater, Ilica 222

Hribar arh. Stjepan, Jurjevska 61 51 181
Liebermann dr Dragutin, odvjetnik, Medulićeva 9 71 281
Hržić Drago, operni pjevač, Markovćev trg 2 1 174
Koščević dr Janko, odvjetnik, Primorska ulica 9
Fischer dr Jaques, liječnik, Jelačićev trg 20 4 143
Leppée Stjepan, učitelj u m., Medvedgradska ulica 2 51 270
Mahulja dr Srećko, odvjetnik 48, 340
Marić dr Artur (Mayer), ravnatelj Shella 53 407
Marić dr Milan, ravnatelj Shella
Mikolaš Felix, trgovac, Hatzova ulica 14 58, 352
Mujadjić Omer, akademski slikar, Kosirnikova ulica 21
Mraković Kosta, bankovni činovnik, Kačićeva 15
Mayer dr Milan, sudac Okružnog suda 69, pred. biv. odbora
Njemčić dr Bogdan, odvjetnik, Gjorgjićeva ulica 3 58, 332
Novak Dragan, ravnatelj Hipotekarne banke
Pereš Dragutin, ravnatelj »Kaštel« a. d.
Polić dr Ladislav, odvjetnik, Ilica 26
Perok dr Ivan, savjetnik Banske Vlasti. Jandrićeva ulica 14 69 425
Polić dr Marijan, odvjetnik, Opatička ulica 12
Plivelić dr Branko, bankovni ravnatelj, Tomislavov trg 16 63, 225
Cernjak ing. Stjepan, Deželićeva ulica 59
Orlić Pero, profesor, Hercegovačka 41 51 340
Robić dr Robert, ravnatelj tvornice papira. Prije se zvao Rosenberg
Raverta Franjo, poštanski činovnik, Jurjevska ulica 22 2, 503
Richtmann ing. Ivo, Ilica 17 71, 407
Schlossberg Herrman, ravnatelj Hrvatske banke 65, 393
Szabo Gjuro, profesor, kustos gradskog muzeja
Schwarz dr Milan, liječnik, Petrinjska ulica 11 65, 393
Šauf Vojko, privatni činovnik, tajnik »Jugoštampe«
Scholler dr Vatroslav, liječnik, Vlaška ulica 25
Schwarzwald dr Milan, liječnik, Maksimirska cesta 31
Šplajt dr Ljudevit, profesor, Stančićeva ulica 26
Tomljenović dr Janko, liječnik
Salaj dr Zvonimir, liječnik, Vlaška ulica 133
Stranić Ernest, trgovac, Masarykova ulica 12
Tubić Stevo, ravnatelj Srpske banke
Tomić Veljko, posjednik, Primorska ulica 11
Uzorinac Mladen, banski načelnik 64, 607
Ulmanski dr Stevo, činovnik, Jurjevska 38 2 652
Vidman Milan, veliki župan u m., Medulićeva 21
Winkler Drago, ravnatelj banke 3, 522
Zarnik dr Boris, sveučilišni profesor 441, 776
Zorović dr Dragutin, sudac 60b — pred. biv. odbora

Medju članovima lože »Libertas« bili su još Dominković i Merkić, ali se njihovi potanki podatci nisu mogli ustanoviti.

Sada već pokojni, ali za života bili su članovi lože »Libertas« ovi:

Gorjan R., inžinir
Keneżević Gedeon, agrarni inspektor
Kell Benko, trgovac
Mazura dr Lav, odvjetnik
Raverta Ivan, načelnik ministarstva u m.
Romanić Branko, major u m.
Tomac dr Julije
Stern Oto, trgovac

ČLANOVI LOŽE »B'NE BRIT« ZAGREB

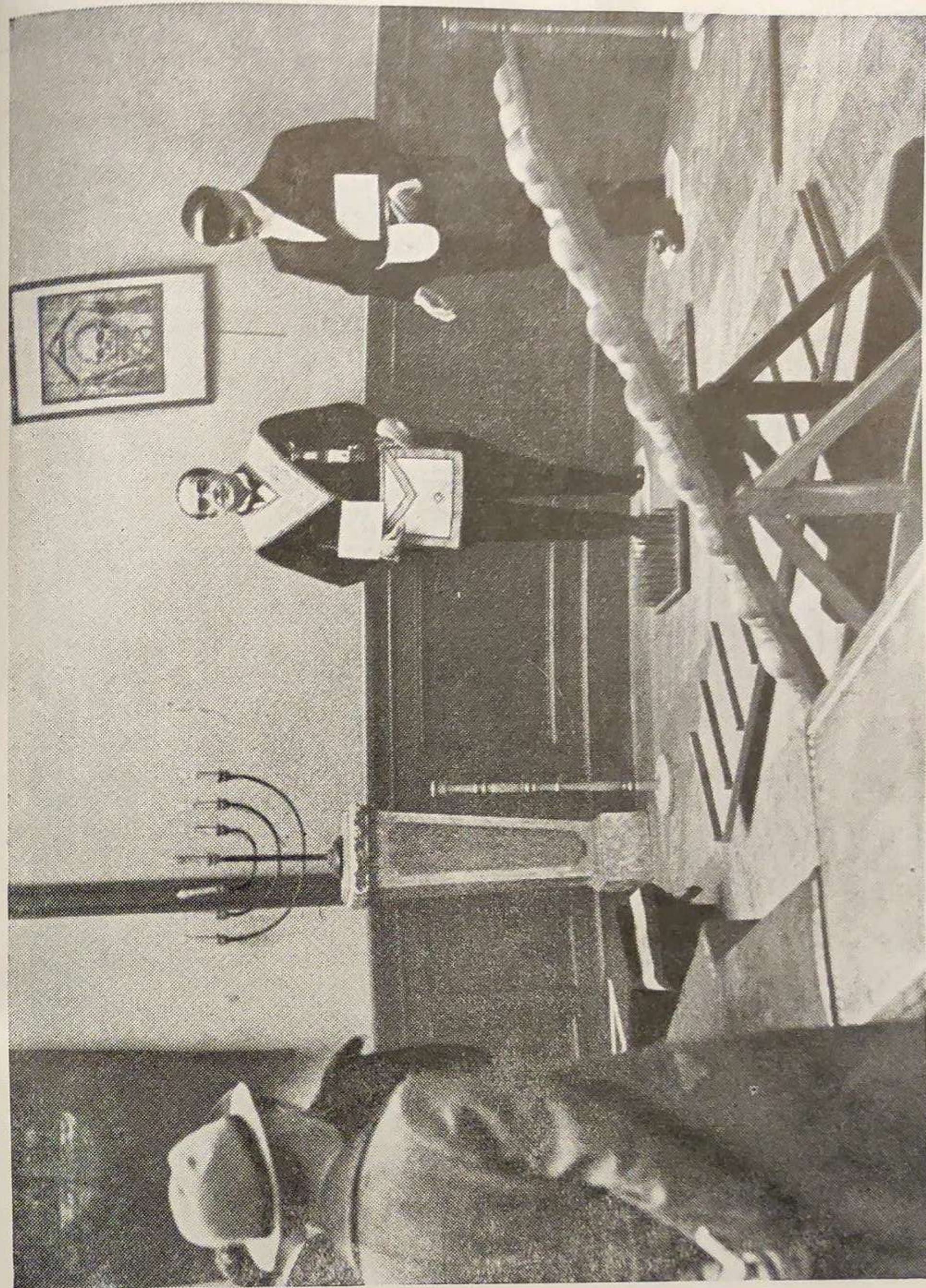
Schwarz dr Milan, liječnik, Medveščak broj 25 II
Stein dr Beno, liječnik, Varšavska ulica 8
Spiegler dr Oskar,, odvjetnik, Trg kralja Petra 12 I
Kandel Mavro, bankovni ravnatelj, Boškovićeva ulica 32
Fischer Julije, bankar, Trg kralja Petra broj 5
Schreiner Armin, industrijalac, Deželićeva ulica 30
Hofmann Josip, veletrgovac, Preradovićeva ulica 5
Deutsch Slavoljub, industrijalac, Preradovićeva ulica 5
Bauer dr Marko, liječnik, Jelačićev trg 15
Bondy Alfred, ravnatelj, Bosanska ulica 33
Rodanić dr Rudolf, odvjetnik, Mošinskoga ulica 48
Neuberger dr Pavao, odvjetnik, Haulikova ulica 6
Pscherhof dr Makso, odvjetnik, Washingtonov trg 3
Rosner dr Rudolf, liječnik, Bogovićeva ulica 2 II
Stern Lav, ravnatelj, Amruševa ulica 4 III
Szemnitz Aleksandar, profesor, Ivkančeva ulica 2
König Julije, suvlasnik tvornice »Union«, Palmotićeva ulica 18
Sohr Aleksandar, ravnatelj »Našičke« d. d., Mažuranićev trg 5
Freund Matija, industrijalac, Ilica 2
Graf Žiga, veletrgovac, Kralja Tomislava 6
Grünfeld Teodor, veletrgovac, Ilica broj 48
Heinrich Otto, generalni ravnatelj »Traverse« d. d., Smičiklasova 1»
Steiner Lavoslav, veletrgovac papirom, Draškovićeva 15-a
Altman dr Vladimir, liječnik, Jelačićev trg 10-a
Eisenstädter dr David, liječnik, Gjorgjićeva 3-b
Freund ing. Laci, šef tvornice papira, Zavrtnica 59
Huber Franjo, bankovni ravnatelj, Preradovićeva ulica 5
Kastl Milan, veletrgovac vina, Krajiška ulica 18
Kraus Herrman, ravnatelj u poslovima drvom, Strossmayerov trg 11
Bauer dr Rikard, liječnik, Preradovićeva ulica 5
Herzog David, veletrgovac, Vončinina ulica 8
Jellinek dr Gjuro, liječnik, Martićeva ulica 4
Bauer dr Hugo, odvjetnik, Jabukovac broj 15
Fuhrman dr David, bankovni ravnatelj u m., Marulićev trg 4
Löwinger dr Benko, bankar, Petrinjska ulica 11 III
Pordes dr Sigmund, savjetnik u m., Hrvojeva ulica 10
Stern Maksim, burzovni meeštar, Vojnovićeva ulica 31
Hoffman Vilim, veletrgovac, Boškovićeva ulica 31
Horn dr Marko, odvjetnik, Amruševa ulica 4 IV

Kastl Dragutin, trgovac vinom, Dežmanova ulica 10 III
Löwi dr Šalamon, odvjetnik, Ratkajev prolaz broj 5
Schneller Šandor, rezbar, Vrhovčeva ulica 17
Spitz Alfred, generalni ravnatelj, Zvonimirova ulica 6 I
Stern Otto, veletrgovac vinom, Jurišićeva ulica 29
Schick dr Lavoslav, odvjetnik, Amruševa ulica 7
Tobolski Leo, tvorničar, Trg kralja Petra broj 5
Schneller Armin, vlasnik »Zagorke« d. d.
Spiller dr Karlo, odvjetnik, Kraljice Marije ulica 15
Deutsch Albert, trgovac drvom, Jurišićeva ulica 24
Klein Aleksander, tajnik židovske općine, Petrinjska ulica 7 III
Merkler Aladar, ravnatelj »Phönixa«, Bulićeva ulica 4
Weinberger Mirko, trgovac, Petrinjska ulica 26
Glesinger dr Lavoslav, liječnik, Ilica broj 17 III
Buchwald dr Rudolf, Palmotićeva ulica 20
Baum Filip, industrijalac Dežmanova ulica 9
Baum Felix, ravnatelj »Save« d. d., Kozarčeva ulica 9
Blühweiss Edmund, prokurista, Domagojeva ulica 2
Müller Hermann, trgovac, Ilica 210
Papo Silvio, ravnatelj, Washingtonov trg 5
Spirer Pavao, liječnik, Zvonimirova ulica 2
Schotten Edmund, trgovac, Starčevićev trg 4
Müller Leo, industrijalac, Jurjevska ulica 36
Müller Alfred, trgovac, Masarykova ulica 10
Klein Dragan, ravnatelj Domaće tvornice rublja, Dukljaninova 24
Löwi Štefan Otto, činovnik, Palmotićeva ulica 17
First Robert, veletrgovac, Križanićeva ulica 1
Rosenbaum Dragutin, ravnatelj »Patrie« tvornice konjaka Maksimirska 2
Frank Geza, odvjetnik, Barthouov trg 4
Funk Edo, ravnatelj »Obnove«, Kurelčeva ulica 4
Singer Dane, suvlasnik tt. »Jadran«, Marulićev trg 4
Kohn Hugo, Petrinjska 7
Licht Adolf, agenturni i komisionalni posao, Smičiklasova ulica 19

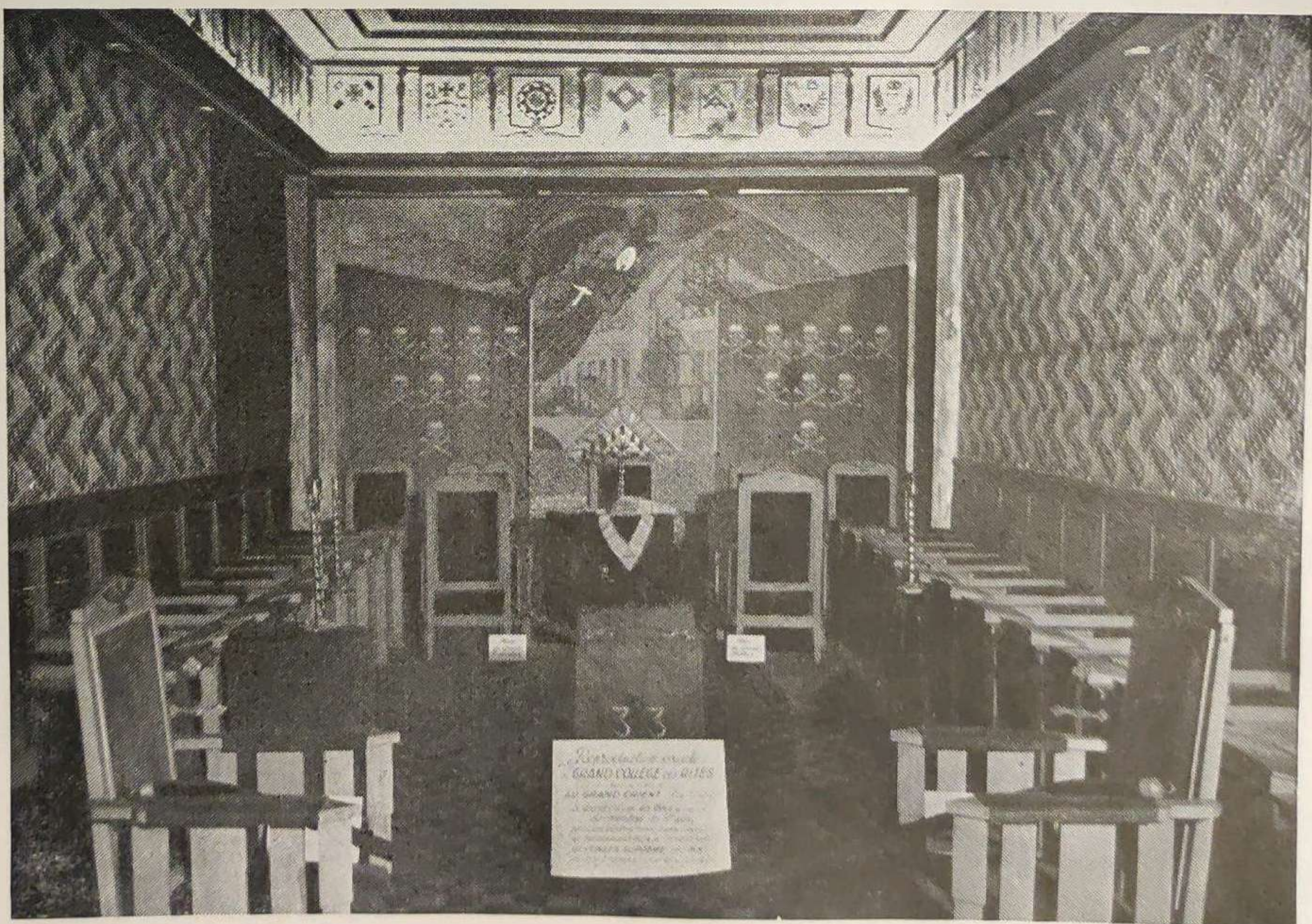
Sadržaj:

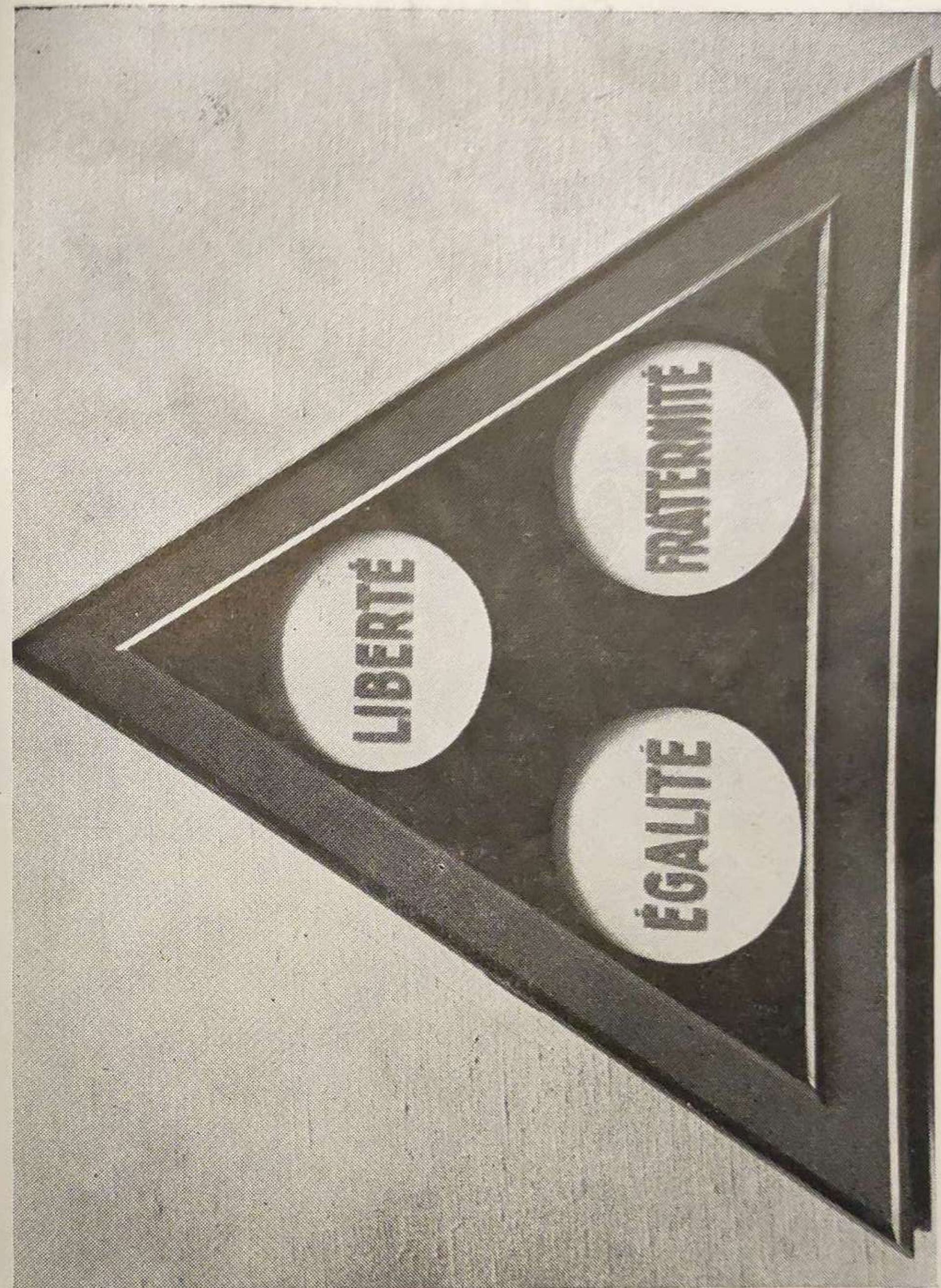
Na izložbi u Parizu ljudi su se snebivali, kad su vidjeli pravi mrtvački kostur, koji je služio masonima, kao igračka za ulijevanje straha novajlijama.

Na izložbi u Parizu snimljena je ova fotografija. Vlasti su provalile u slobodno zidarska lože i pohvatale sav materijal, koji je bio od velike važnosti za vlast. Lijevo je jedan mason 33. stepena, a desno jedan novi član, koji će tek biti primljen.

Unutrašnjost jedne sl obodno zidarske lože.

»SLOBODA« — »JEDNAKOST« — »B RATSTVO« u slobodno zidarskom trokutu. Zamislimo samo takvu slobodu, je dnakost i bratstvo, koje su spremali mračni tipovi kraj mrtvačkih kostura u tamnim ćelijama, a pod pokroviteljstvom najvećeg pustolova i nit kova Aleksandra Stavijskog

